ԺԵ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 3790 · ՕԳՈՍՏՈՍ 24/5 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1898 · 19 ՌԷՊԻՒԼ ԱԽԸՐ 1316 · ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

درعلیه‌ده غلطه‌ده (آرەوەلك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سی

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նօրատունկեան խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÈVELK„
Galata, CONSTANTINOPLE.

20 ՓԱՐԱ.

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան.	140 Գ.րշ
» »	վեցամսեայ.	70 »
» »	եռամսեայ.	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան.	40 Ֆրն.
»	վեցամսեայ.	20 »

Դրամի փոխանակ [illegible] կ'ընդունուի, 115 [illegible] 100 [illegible] հաշուով:
Տեղական [illegible] ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի:
Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի Խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ.

ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ՆՈԹԵՐ

Կայսերական մեծագին շնորհը, Հիւանդանոցի պատսպարեալներուն հացի և մսի ռոճիկին յաւելումը, զոր հայ մամուլը բերկրութեամբ հռչակեց անցեալ շաբթու, դիպող ժամու մէջ կու գայ զօրավիգ ըլլալ նորակազմ Հոգաբարձութեան առաջին քայլերուն:

Մարդասիրութեան այս բարձրագոյն օրինակը տարակոյս չի կայ թէ ազդեցութիւն պիտի ունենայ հայ սիրտերու վրայ, ժողովրդական ամէն խաւերու մէջ, և իւրաքանչիւր ո.ք պիտի փութայ ըստ կարի սիրայօժար պատասխանել «Ազգին Տան» նպաստելու հրաւէրին կամ, Հոգաբարձութեան միացի բացատրութեամբ, համեմիչ —ին մասնակցութեան: Ոչ թէ նպաստի քանակէն, այլ անոր ընդհանրացումէն կրնանք չափել ժողովրդի մը բարեգործ զգածմանց աստիճանը: Մարդասիրական հաստատութեանց ամէնէն աւելի կենսատու աղբիւրն է ժողովրդի լուման, որուն արժէքը քանակութենէն չի չափուիր. սիկաւ թուղթ մը դնողն ալ, օրինակի համար, անուղղակի նպաստած կ'ըլլայ Հիւանդանոցին ու մաս և բաժին կ'ունենայ հանրային բարեգործութեան մէջ, տարակոյս չի կայ:

Հարկաւ միջոցներ պիտի խորհուին Հոգաբարձութեան կողմէն, գործնական ընթացիկ միջոցներ, հանրային օժանդակութեան դիմելու, նպաստի յետին բնիւնն ալ յարգելու սկզբունքին վրայ հիմնուած: Այսպիսի միջոցներ խորհիլ և հայ հասարակութեան աչքին առջեւ դնել միայն Հոգաբարձութեան պարտականութիւնը չէ անշուշտ. օրագիրներու կամ հրապարակագիրներու վրայ ալ կը ծանրանայ նոյն պարտականութիւնը, կրնամ ըսել, աւելի մեծ չափով ու կշռով: Մեր մէջ չեն պակսիր անխայգէտ մարդիկ, որոնք կրնան գաղափարել Հիւանդանոցի հաստատութեան հանրային նպաստ ընծայելու ապահով միջոցներ և առաջարկել հրապարակաւ. մինչեւ իսկ կարելի է մրցում հաստատել և մրցանակ խոստանալ գործնական միջոց մը հնարող անձին, որով կարելի ըլլայ ապահովել նպաստի ընդհանրացումը ժողովրդական մինչեւ խոնարհագոյն կարգերու մէջ, ուր յաճախ կարելի է գտնել սրտագին յօժարութիւն, բարեգործելու անյուսալի պատրաստականութիւն, երբեմն վերին կարգերու մէջ օրինակ ըլլալու աստիճան:

Կարելի է իսկ կանխել Հոգաբարձութեան կողմէն այս խմաստով բապատուելիք մրցութեան հրաւէր մը—բնականաբար առանց մրցանակի ակնկալութեան— շատանալով միայն մէկ տարուան «Արեւելք»ի անվճար բաժանորդագրութեամբ, զոր Խմբագրութիւնը պիտի հաճի անշուշտ իմ հաշւոյս խոստանալ այն անձին՝ որուն կողմէն ժողովրդական նպաստի ընդհանրացման համար առաջարկուած եղանակը գործնական և ընդունելի դատուի համաձայն քննադատմամբ և Հոգաբարձութեան համաձայնութեամբ:

Տարակոյս չունիմ թէ այս կարգի բարենպատակ մրցութեան մը մասնակցելու համար՝ Արեւելքի սիւնակները բաց կ'ըլլան փափաքողներու առջեւ, բաւական է որ առաջարկելի կարծիքները մտերմագիտօրէն խմբագրուած ըլլան թէ՛ յօգուտ Հիւանդանոցի հաստատութեան և թէ ի նպաստ... Թերթին սիւնակներուն անտեսական խնայողութեան:

* * *

Ոչ նուազ կարեւոր տնտեսական խնդիր մըն ալ—բառին... առժամեայ նշանակութեամբ տնտեսական— յուզուած քրքրուած կը տեսնենք այն կէս-պաշտօնական հրատարակութեան տրուած Պաշտօնագրին մէջ, զոր Ս. Պատրիարք Հայրը յղած է, յանուն Կրօն. Ժողովի, Նորին Սրբութեան Ամենայն Հայոց Հայրապետին:— Այս այն գիրը չէ անշուշտ՝ զոր Կրօն. Ժողովը գրկած էր Էջմիածին առանց Ս. Պատրիարքի ստորագրութեան. վասն զի հիմայ պաշտօնագրի ընթացիկ ձեւեր հնարուած է Կրօն. Ժողովը, Պատրիարքարանի շրջանակին մէջ, իր Դիւանին յատուկ:

Իսկ յիշատակուած օրինական Պաշտօնագրին խմաստը կարելի է ամփոփել այսպէս. Ցայտնի է որ ամուսնական միութիւնը, «Իրաց բազմադիմի ծփանաց»—բուն բնագրին. մեկնութիւնը ֆիչ մը դժուարին—տակաւ կը մերժանար իր բնատեղեկան սրբութենէն և հոգեւոր խորհրդական նշանակութենէն, ու ամուսնական դժբախտ պատահարներ կը յաճախէին թէ՛ մայրաքաղաքիս և թէ՛ հայաբնակ գաւառներու մէջ: Ամէն տեղ Ազգային Վարչութիւնը, իր Կեդր. Դատաստանական Խորհրդով և վճռական Խառն Ժողովներով, ջանացած է և կը ջանայ այս կամ այն պատճառաւ գժտած այր ու կինը հաշտեցնել, այսինքն մէկ կամ միւս կողմին ուխտադրժութեամբ, երկարժամանակեայ լքման և մարմնական ու հոգեկան ախտով իրարմէ ուծացած ամուսինները:

Այսպիսիներու դատաստանը վճռելէն, եթէ ամէնուն ալ գործածանիլ կարելի ըլլար. կամ բացարձակապէս անհնար՝ եթէ որ և է գարշմանի յոյս չգտնուէր մէջերնին: Բայց որովհետեւ Ձեր խոհական դատողութեամբ՝ ոմանց համար բացառապէս շնորհուած ամուսնալուծութեան և կրկին ամուսնանալու հրամանը չէր կրնար ծածուկ մնալ —եւ պատճառ ալ չի կար ծածուկ մնալու, պէտք ըսեմ ես— շատերը սկսան թախանձել որ այդ շնորհը իրենց ալ բաշխուի անխտիր: Հետեւաբար հին ու նոր առաւալեալ ամուսիններու թախանձանքները շատցած են, Պատրիարքարանս ձանձրացնելու չափ, և ամէնքն ալ կը պահանջեն ամուսնալուծութիւն և կրկին ամուսնանալու հրաման հոգեւոր իշխանութենէն:

Կրօն. Ժողովը, այսօրինակ խնդրուածներու յաճախութենէն յուզուած, և վախնալով որ չըլլայ թէ իր ընթացքով անարժանները քաջալերէ, հարկ համարեց դիմել Ձեր Ս. Օծութեան, որպէս զի բարեհաճիք ճամբայ մը ցոյց տալ մեզի՝ թէ ի՛նչ բանի և որո՛նց համար կամ ի՛նչ պայմաններով և լրջութեամբ ինչպիսի՛ ապացոյցներով պաշտած կ'ըլլայ դիմել Ս. Հայրապետիդ—ամուսնալուծութեան հրաման ձեռք բերելու համար անցուցս— և ոչ թէ խառն ի խուռն խնդրուածներու մատուցմամբ —երբեմն ալ հակառակամարտ տեղեկութիւններով, ինչպէս պատահած է վերջերս— ձանձրացնել Ձեր Սրբութիւնը: Հայրապետական հրահանգներ՝ իբրեւ բացառիկ անօրէնութիւն, եթէ ոչ օրինական տրամադրութիւններէ բղխած, պիտի դիւրացնեն Պատրիարքարանիս գործը և պիտի կրնան գոհացում տալ առաւալեալ ամուսիններու անօգուտ թախանձանքին: —Այս է Կրօն. Ժողովի Պաշտօնագրին ամփոփումը:

Դիտաւելու անշուշտ թէ Կրօն. Ժողովը, հազար փառք ամենակարողին, զգածուած է վերջապէս դժբախտ ամուսնացեալներու տառապանքէն. և հրահանգ կը սպասէ Ս. Հայրապետէն՝ դէմ ըստ մասին ամոքելու այն ընկերական մեծ չարիքը, որ երկրաւոր դժոխքներ կազմակերպած է մեր մէջ... երկնաւոր Աւետարանի անունով:

Տարաժամ կը համարիմ որ և է խորհրդածութիւն այս ամուսնական տնտեսութեան նկատմամբ, մինչեւ չհասնի Հայրապետական հրահանգն ու չծանուցուի հասարակաց՝ պաշտօնական հրատարակութեամբ:

* * *

Անցեալ շաբթուան մանր լուրերուն մէջ նշանակելի է նախ Իզմիրի դպրոցական տագնապը, որ ամէն տարի ծայր կու տայ անվրէպ յուլիս և օգոստոս ամիսներու մէջ, գունագեղ նկարագրութեան նիւթ ընծայելով լրագրական թղթակցութեանց.— թէեւ տակաւին լուր առնուած չըլլայ քաղաքէն հրապարակէն՝ թէ կըցած է բան մը ձեռք ձգել յանձնակատար քահանան այ, տեղական Վարչութեան ապսպրանքին համեմատ, խանութէ խանութ կը պտտէր անցեալ շաբթու... Ուսում. Խորհրդի անդամ գնելու փութով:

Երկրորդ, նշանակութեամբ և քիչ մըն ալ... լալու արժանի լուրն է Ուսում. Խորհրդի վերջին ուրբաթ օրուան կրած տագնապը՝ ուսուցչի մը խնդրագիրը կարդացած պահուն: Մարդը միամիտ վստահութեամբ սանկ 3-4 ոսկի փոխ դրամ կ'ուզէր Խորհրդէն մնացէն, ապագային մէջ հատուցանելու պայմանով, երբ գործի սկսի դպրոցի մը մէջ: «Յետ երկար խորհրդակցութեան՝» որոշուեցաւ... մնացեալ բանալով մէկ տեղ յանձնել խնդրարկու ուսուցչին, աւանդական ճերմակ տոպրակն ալ միասին:

Իսկ երրորդ, աւելի մանր լուրերու կարգին մէջ, նշանակելի է շնորհունակ Գուրտպէլէնգիլին յայտնութիւնը Բերայի մէջ իր նոր գլխով: Եթէ դուք պիտի աճապարէք, առանց սամուրքի խանգարման, Բերա ելլել այցելութիւն տալու իրեն, կրնաք բռնել Սագըզ-Աղաճի ճամբան: Ես իմ մասին՝ սիրով յանձն պիտի առնէի մինչեւ... Հիւսիսային բեւեռ երթալ Անտրէին տեսնելու՝ քան Բերա ելլել ի տես Ամրակումի... օդածածան շղարշին:

ԱՐԵՑ

ԳԻՏԱԿԱՆ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՇԹԷԹԻՆ (Գերմ.) 29 օգս.

Ելեկտրականութի՛ւն: Տասնըիններորդ դարուն այս անբացատրելի հսկայ ոյժը, քաղաքակրթութեան ու յառաջդիմութեան դաշտին մէջ իր ասպատակութիւնները կը շարունակէ անդադրում. Ամէն օր նոր գիւտ մը, ամէն օր նորանոր բարեփոխումներ կը լսուին չորս կողմէն: Եանքիները հազիւ ազատուած պատերազմին մեծաղմուկներէն, դարձեալ մեքենաներու գլուխը անցան: Իրենցմէ եկած վերջին արձագանգը՝ Հեռագրագիրն, եթէ կը ներէք այս նոր բառը, անմահ գիւտն է: Այսուհետեւ հեռագիրները ոչ թէ կէտերով ու գիծերով կամ տպագրուած տառերով պիտի ընդունուին, այլ նոյն իսկ հեռագրողին ձեռագրով: Սքանչելի գիւտ մը որուն մանրամասնութիւնները մեզ կը պակսին առ այժմ: Սակայն սպասելով որ օրին մէկը բաղդը ունենանք այս սիրուն գաղտնիքին ալ թափանցելու, լսենք ուրիշ հրաշալիքներ:

* * *

Այո՛, ճիշդ հրաշալիքներ. և ինչո՞ւ չէ: Քանի որ կը հաւատանք թէ լուսաւորութեան այս դարուն մէջ նոր, բոլորովին նոր, սքանչելի կերպով հանդէպ պատուղներու գիւտեր կ'ըլլան, պէտք է նաև հաւատանք, երբ ըսեմ թէ, քիմիական աշխատանոցներու մէջ ալ ելեկտրականութեամբ շաքար կը պատրաստուի: Զմայլելի բան ըսէք թերեւս, բայց գիւտը ո՛րչափ պարզ է որ, կարելի չէ երբեք տարակուսիլ: Գտնողը է Ջլօսէ անուն քիմիագէտ մը: Այս մարդը ուշի ուշով դիտեր ու քններ է թէ, բոյսերու մէջ քիմիական ի՛նչ օրէնքներով է որ շաքարի հիւթը կը պատրաստուի: Անգամ մը որ այս գաղտնիքին թափանցեր է, առեր է Պէրթըլոյի հնարած օզօնի խողովակներէն հատ մը ու լեցուցեր է զայն մասնաւոր չոր ու մաքուր ածխաթթուով և երկու մաս ալ ջրածինով. յետոյ այս խողովակին մէջ ելեկտրական զօրաւոր հոսանք մը անցուցեր է 5 ժամ շարունակ: Ամէնէն առաջ խողովակին պատերը սկսեր են քրտնիլ ու տակաւ առ տակաւ անգոյն հեղուկ մը կազմել, յետոյ բիւրեղներ գոյանալ, որոնք ճիշդ խոնաւ շաքարի համ մը ունին եղեր: Այս բիւրեղները պաղ ջուրին մէջ լուծելէ վերջը, թէեւ ո՛չ ամբողջապէս, Ջլօսէ զտեր (filtrer) է զայն ու ասանկով ստացած հեղուկը անգամ մըն ալ լաւ մը եփելէ վերջը, ունեցեր է շաքարի պատուական խմոր մը:— Գիւտը այժմ Ակադեմիային քննութեան տակ է հիմայ: Շաքարամոլներուն աչքը լոյս:

* * *

Աչքի լոյս մըն ալ շատախօսներուն. Այսուհետեւ խօսք ածող, գաղտնապահութեամբ, կանոնաւոր կերպով և ուզածնուն չափ պիտի խօսին... թէլէֆօնով: Ճարտարագէտ Եուլիուս Վէպէ նոր գիւտ մը ըրած է որուն շնորհիւ ա՛լ թելեֆոններու կեդրոնները գոյութիւն չպիտի ունենան և ասոր հետեւանքով ալ, հօն աշխատող բազմաթիւ պաշտօնեաները, որովհետեւ ամէն մարդ պիտի կարողանայ ինքնին, թելերու իր ուզած կապակցութիւնը հաստատել ու առանց նախապէս կեդրոնին հարցնել, սխալուելու գինով թէ, իր գործածել փափաքած թելը ազա՞տ է թէ ոչ: Ալ խանգարումներ տեղի չպիտի ունենան և ոչ ալ թելերու շփոթութիւններ: Վէպեան գրութիւնը, որուն մասին դեռ մանրամասն բացատրութիւններ կը պակսին, այս և ուրիշ շատ մը խոչընդոտներ ալ բոլորովին կը հեռացնէ, խնայելով թէ՛ ժամանակը և թէ՛ դրամը: Գիւտին գործնական բան մը ըլլալը անկէ յայտնի է որ, արդէն անանուն ընկերութիւն մը գտնած է զայն ու շահագործելու ալ սկսած: Եւրոպայի մէջ առաջին քաղաքը որ այս գրութեամբ թելեֆոններու կապակցութիւն մը պիտի ունենայ, պիտի ըլլայ Քոբէնհակ. «Հսկայի գլուխ մը թզուկի մը մարմնին վրայ» կ'ըսէր աշխարհագրութեան սրամիտ ուսուցիչներէս մէկը, երբ պզտիկ պետութեան մը այս մեծ ու նորաձեւ մայրաքաղաքին ակնարկութիւն մը ընել ուզէր:

Հ. Ց. Ա.

ԹԱՂԱՅԻՆ ԱՐՁԱԳԱՆԳ

ՖԷՐԻԳԻՒՂ

Ֆէրիգիւղցիները իրենց իղձին հասան:

Այդ իղձը՝ կանոնաւոր դպրոցի մը բարիքները վայելել ու եկեղեցիին շէնցնել աւելի՝ առանձին Թաղական Խորհուրդ մը ունենալն էր, Բերայինէն բոլորովին անկախ: Այս երազը տասը տարիներ հետէ կ'օրօրէր զիրենք, առեն առեն մղձաւանջ մը դառնալով. ու ամէն անգամ որ լրագիրներուն մէջ կը կարդային թէ Պատրիարքարանը Բերայի գործերու մասին «կարեւոր տնօրինեց», խնդումներս զիրար կը հայցափոխէին.

—Արդեօք լրա՞ւ է:

Յաջորդական յուսախաբութիւններէ ետքը, վերջապէս նախընթաց եօթնեկին մէջ, բաղձալի ժամը հնչեց իրենց համար, ու առտու մը Ֆէրիգիւղի Հայերը արթընցան թաղական խորհուրդով մը օժտուած,—խորհուրդ մը որ, հաւատալին չէր գար, առանց պարտաւոր ըլլալու Բերայի եկեղեցիի բակէն անցնելու, ուղղակի Տնտեսական Խորհուրդին հետ գործ պիտի ունենար: Իրաւ է որ այս պարագան քիչ մը մտահոգութիւն պատճառեց դեռատի օրիորդներուն որոնք կը վախնային որ չըլլայ թէ այդ ճամբով— Տնտեսականին ալ գիտութեամբ— դրամօժիտի նուիրագործման ծրագիրը արձագանգ գտնէ մինչեւ իրենց հեռաւոր անկիւններուն մէջ:

Այս կասկածէն դուրս, որ շուտով փարատեցաւ, ամէն բան վարդագոյն կ'երեւար Թաղեցիներուն որոնք հպարտ անձկութեամբ մը կը սպասէին նորակազմ մարմնին գործի սկսելուն: Առաջին կնունքը որ պատահեցաւ այդ օրերուն մէջ, մանաւանդ հանդիսաւորութեամբ կատարեցին. բայց երբ կարգը եկաւ ծննդեան վկայականը տալու, այդ վայրկեանին միայն «Նորընտիրները» անդրադարձան որ... կնիք չունէին: Ասիկէ դիւրին ի՞նչ կար սակայն. իրենց կնիքը Բերայի Թաղականին քովն էր որ յանուն Ֆէրիգիւղի գործածուած էր զայն, իբրեւ իր իրաւասութեան ներքեւ գտնուած շրջանակի մը կնիքը. հիմակ որ այդ թաղը արդէն հասակին հասած ու իր գործին տէր եղած էր, ի հարկէ կնիքը իրեն պիտի յանձնուէր ինչպէս մայր մը իր զաւակին կու տայ բաժինին դրամարկղը մը որ անոր կը պատկանի այլեւս:

Եւ իսկոյն նամակ մը գրեցին: Պատասխան չեկաւ: Փոստ կորսուած է, մտածեցին. ու իրենցմէ մէկը գնաց Բերայի բանկալը: Պահանջուեցաւ որ պաշտօնապէս ներկայանան՝ ու պաշտօնապէս գացին, պատգամաւորութեամբ:

—Էֆէնտիներ, սա մեր կնիքը շնորհէք կ'ընէ՞ք:

—Ի՞նչ կնիք:

—Ֆէրիգիւղի Թաղականութեան կնիքը, որպէս զի պաշտօնի անցնինք:

—Մենք անանկ բան չենք ի տար: Թաղական էք նէ՝ կնիք մը շինել տուէք:

—Բայց ներեցէ՛ք, այդ կնիքը ասկէ առաջ ի՞նչ բանի կրնայ ծառայել Ձեր յարգութեան..:

—Այդ ձեր գիտնալու բանը չէ:

Պատգամաւորութիւնը՝ շփոթած և յուզուած՝ դուրս ելաւ խորհրդարանէն:

Հիմա պիտի մտածէք անշուշտ թէ, ինչպէս որ Բերայի Թաղականին համար է՛ն պարզ ճամբան էր կնիքը յանձնել, այս մերժման պարագային ալ Ֆէրիգիւղցիներուն համար է՛ն պարզ ճամբան պիտի ըլլար նոր կնիք մը փորագրել տալը: Ո՛չ մէկը ո՛չ միւսը այդ բնական ճամբուն չի հետեւեցան: «Տղան» կը շարունակէ պահանջել ու «Հայրը» կը յամառի չի տալ: Կնիքի խնդիրը օրուան խնդիր է Բերայի Թաղային գործերով հետաքրքրուող շրջանակներուն մէջ, Պոլը-Պաղարէն մինչեւ Ֆէրիգիւղի բլուրներուն վրայ, ուր կը խօսին, կը վիճին, առանց ճար մը գտնելու:

Չարամիտ փսփսուքներու նայելով; Բերայի Թաղականներուն մերժման նպատակն է՝ Ֆէրիգիւղի եկեղեցին իրենց ձեռքին մէջ ունենալ, Նորընտիրները անգործութեան դատապարտելով: Հակառակ կողմէ՝ հասնող լուրի մըն ալ նայելով, Ֆէրիգիւղցիները քանի մը մեճիտի ծախքէն փախչելու համար չէ որ կնիք մը փորագրել չեն տար, այլ որովհետեւ գիտեն թէ ինչ հմայքներ ունի Բերայի մէջ տասնեակ տարիներէ ի վեր գործածուած իրենց կնիքը. mascotte մը պարզապէս:

Վերջին լուրը սա է որ, երկու մարմիններն ալ, առանձին առանձին, պաշտօնական նամակներով Պատրիարքարան տեղեկագրած են խրողութիւնը: Եւ կ'ըսուի թէ, Խառն Ժողովը, իր յառաջիկայ նիստին մէջ պիտի զբաղի այս «կարեւոր» խնդրով: Չըլլա՞յ թէ հաշտարար կտակին «համաձայնութեան» վաւերացումը մոռցնել տալու աստիճան ուշադրութիւն գրաւէ Ֆէրիգիւղցիներուն կնիքի խնդիրը:

ԹԻԼԻՖՕՆ

ԳԱՒԱՌԱՅԻՆ ՍՈՐՀԱՆԴԱԿ

ԱՐԱԲԿԻՐ

Օգոս. 1ին թէեւ տեղւոյս Առաջնորդարանը հասան Տ. Մաշեղ վարդապետին Ակնայ առժամեայ հովուութիւնը հաստատող պաշտօնագիրները. բայց առաջնորդական տեղապահը նկատելով որ իր կարգ մը պահանջումները նկատողութեան չեն առնուիր Պատրիարքարանի կողմէն և նկատելով որ Ակնայ նման վիճակի մը գործերը տեւական ճիգերով միայն կրնան բարեկարգուիլ, կրկնեց իր հրաժարականը: Սոյն խրողութենէն չորս օր վերջը տեղս հասան՝ իբրեւ հրաւիրակ Ակնայ Տ. Յովհաննէս քահանան և Ալուշեխի ազգայիններէն Սարգիս Էֆ. Փափազեան: Այս հրաւիրակներու թախանձանքին և տեղւոյս Թաղ. ժողովին բարեպաշտական առաջարկներուն շարժուած՝ վերջապէս առժամապէս ընդունեց Մաշեղ վարդ. Ակնայ հովուութիւնը, և Քաղաք. Ժողովին ատենապետ Մարտիրոս Էֆ. Այճեան հեռագրեց Ս. Պատրիարքին: Միեւնոյն ատեն պիտի գրուի Ս. Պատրիարք Հօր, փութացնել Ակնայ առաջնորդին ընտրութիւնը և առաքումը, քանի որ Պոլսոյ անպաշտօն եկեղեցականներուն թիւը ստուար մեծամասնութիւն մը կը կազմէ՝ բաղդատմամբ գաւառները պաշտօնավարողներուն:

—Կառավարական հաշուակալ Քօհէմ պէյ տուրքի գործերու պատճառաւ քաղաքս գտնուելով, այցելեց նաև Հայոց Առաջնորդարանը, և պատշաճ ընդունելութենէ մը վերջը՝ լաւ տպաւորութիւններով բաժնուեցաւ:

—Քաղաքիս դպրոցները դեռ չկրցան գտնել իրենց կանոնաւոր վիճակը, դրամական միջոցներու անբաւականութենէն: Այս պատճառաւ հրաժարեցաւ Մայր եկեղեցւոյ առժամեայ Թաղ. Խորհուրդը: Կ'ըսուի թէ այս ամիսս արձակուրդէն վերջ մտադրութիւն կայ առաջնորդական տեղապահին կողմէ՝ նոր կարգադրութիւն մը ընել դպրոցներու մասին. նախ ընդունելով միայն աղքատ և ձրի ուսանողները, թոշակաւորները ընդունելով ծնողքներու հետ մասնաւոր պայմանագրութիւն կնքելէ և նախ վեցամսեայ թոշակը կանխիկ առնելէ ետքը միայն: Թերեւս այս միջոցով կարելի ըլլայ թոշակներու խնդիրը լուծել:

—Հունձքերը զգալապէս 100էն 30 նուազ են այս տարի. տասանորդի տուրքը անցեալ տարուայ հետ բաղդատմամբ հազիւ 10,000 գրշ.ի տարբերութիւն մը ունեցաւ.

—Տ. Մաշեղ վարդապետ մէկ երկու օրէն կը մեկնի Քուշնա գիւղը, որուն եկեղեցիին տօնախմբութիւնն է Աստուածածնայ տօնին, և ուր սովորաբար կ'երթան շրջակայ գեղացիները: Վիճակային խորհուրդներ կարգադրելու համար քանի մը գիւղեր այցելելէ վերջ, առաջ. տեղապահը սեպտեմբերի սկիզբը քաղաքս պիտի դառնայ, զբաղելու համար՝ դպրոցական խնդիրներով:

Արաբկիր 9 օգոս. * * *

ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆԸ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Թիւպինկէնի համալսարանին դասախօս Ֆիրորթ ընդհանուր ազգաց պատմութեան մէջ եղած բժշկական զանազան կէտերու պատմութիւնը հրատարակած է: Այս գիրքը վերին աստիճանի շահեկանութիւն ունի իր հարուստ բովանդակութեան համար:

Գրքին սկիզբները հեղինակը կը գրէ թէ Ադամ և Եւա իբրեւ ոչ-ծնածներ պորտ չէին կրնար ունեցած ըլլալ: Յետոյ կը խօսի հին ժամանակներու մարդոց մարմնին ծանրութեան վրայ: Ցոյց կու տայ թէ գանկի կազմութիւնը ինչ ազդեցութիւն ունի մարմնի ուրիշ մասերուն վրայ և այս մասին իր տեսութիւնը կը հաստատէ Շիլլերի, Քանթի, Տանթէի և Ռաֆայէլի գանկերուն նկատմամբ: Այս տեսութեանց վերջը ցուցակ մը դրուած է ուրկէ կը հասկնանք հին ատենի նշանաւոր անձնաւորութեանց ուղեղին ծանրութիւնները:

Ասոնցմէ վերջ Ֆիրորթ կը խօսի պատմական ժամանակներու մէջ եղած այն տեսակ մարդոց վրայ, որոնք արտաքոյ կարգի շատակերներ էին: Ֆիրորթ կը հաստատէ թէ պատմութեան մէջ սրտի հիւանդութիւնը մեծ դեր մը խաղացած է: Րիշառ Առիւծասիրտը սրտի հիւանդութենէ կը տառապէր: Նմանապէս ծանօթ է որ Շիլլեր թոքերու քրոնիկ հիւանդութենէ մը մեռած է: Ֆիրորթ մահուան հաստատագիրներ քաղելով, կ'ուզէ ապացուցանել թէ, հին ատենները թոքերու քրոնիկ հիւանդութիւն կոչուածը մեր ներկայ թոքախտը եղած է:

Յայտնի է որ Պոնափարթներու ամբողջ ընտանիքը ստամոքսի քաղցկեղէն փարակուած էր: Հեղինակը մանրամասն կերպով կը ներկայացնէ Մեծն Նաբոլէոնի հիւանդութեանց պատմութիւնը և կ'ըսէ թէ, անոր մահէն 23 ժամ վերջը տեղի ունեցած անդամահատութիւնը ցոյց տուաւ թէ ստամոքսի քաղցկեղէ մեռած էր. ասկէ զատ կը հաստատէ թէ պզտիկ սիրտ մը ունէր անիկա:

Մորթի և սիֆիլիսեան հիւանդութիւններուն համար բաւական մեծ տեղ մը տրուած է: Ըսենք անցողակի՝ որ ոչ կղերականները և ոչ ալ ազնուականները զերծ էին այս հիւանդութիւններէն: Հաճոյքի տարափոխիկ հիւանդութիւններու վրայ գրուածքները թանկագին բացատրութիւններ թերեւս կը բովանդակեն քաղաքակրթութեան պատմութեան համար:

Մտաւորական բանականութիւնները և պատմութեան վրայ անոնց ունեցած ազդեցութիւնը ցոյց տալ շատ օգտակար ծառայութիւն մը պիտի ըլլար:

Իր աշխատութեան իբր վերջաբան Ֆիրորթ դրած է գլուխ մը սեռային հոգեկան ախտի (Psychspotgia sexualis) վրայ: Այս խնդրին նկատմամբ հեղինակին դատողութիւնները թերի տեղեկութիւններու վրայ հիմնուած են: Սակայն ասոր կ'երեւայ թէ գլխաւորաբար մտքով օժտուած անձեր այս տեսակ մոլութիւններու ենթակայ են: Վերջին ժամանակներու մէջ գտնուած են նոյնիսկ իրաւագէտներ որոնք արդարացնել ուզած են այդ տեսակ զեղծումներ գործողները:

ԿԵՆՑԱՂԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ
ԲԱՌԳԻՐՔ

ՏԱՐԻՔ.—Տարիքի վրայ խօսիլը ներելի չէ: Ութսունամեայ ծերունիներէն եւ մասուաց աղջիկներէն զատ ոչ ոք փափագ կը սնէ իր ծննդեան թուականին վրայ խօսելու: Կնոջ մը տարիքը մէջտեղ հանելու մտքով, հնաւոր ծանօթ պարագաներ յիշատակելը կենցաղագիտութեան հակառակ է: Գալով մանկիկներու, որոնց տարիքը դեռ ամիսներով կը հաշուի, միշտ հաճոյալի է մայրերուն հարցափորձելը. մայրերը հպարտութիւն կը զգան փութով պատասխանելով, որովհետեւ մանկիկը կը գեղեցկանայ եւ կը կազմուի բանի տարիքը մեծնայ եւ մօր մը համար զաւկին գեղեցկութեան յիշատակութիւնը հաճոյականութենէ զուրկ պարագայ մը չէ:

ԱԶԳԱՅԻՆ

Երէկ առաւօտ ուրախ և կանանչ խունկ բազմութիւն մը կը դիմէր Ազգ. Հիւանդանոց, ներկայ գտնուելու գոհաբանական աղօթքին և բարեմաղթութեանց որ պիտի կատարուէին Վեհ. Սուլթանի արեւշատութեանը համար, այն նոր շնորհին առթիւ զոր Նորին Վեհափառութիւնը բարեհաճած էր ընել, հրամայելով որ Հիւանդանոցի օրական հացի և մսի պարէնը աւելնայ։ Այս առթիւ Հաստատութեան պարտէզին մէջ յատկապէս կառուցուած էր վրան մը, գեղեցիկ զարդերով զարդարուն որ ծառայեց իբր հանդիսավայր նմանը քիչ անգամ տեսնուած բազմութեան մը։ Հանդիսավայրին ճակատը դրրուած էր Կայս. Թուղրան որուն ներքեւ կը գտնուէր Փատիշահըմ չօք եաշա վերտառութիւնը. ժամը վեցուկէսին էր երբ Ս. Պատրիարք՝ շրջապատուած եկեղեցականներէ, փառաւորներէ և քահանաներէ՝ մտաւ հանդիսավայր։ Ներկայ էին Տ. Խորէն Աշըգեան, Տ. Մեսրոպ Սուքիասեան արքեպիսկոպոսները, Տ. Եղիշէ Ապահունի, Տ. Գէորգ Երէցեան, Տ. Մկրտիչ Վեհապետեան եպիսկոպոսները, վարդապետներ և քահանաներ, Մայր եկեղեցիի դպրաց դասը իր ամբողջութեամբ առաջնորդութեամբ երաժշտապետ Մէհտերեան էֆէնտիի, Քաղ. Ժողովի անդամներէն Նուպարեան Տիգրան, Խրիմեան Գրիգոր, Չալեան Իլեաս, Միհրան Սեթեան, Գրիգոր Գարակէօզեան և Տիգրան Տէր Ներսէսեան էֆէնտիները, Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը իր ամբողջութեամբ, նախկին խնամակալուհիներէն Տիկ. Գազազեան, Տիկ. Աղաւնեան ու Տիկ. Տիրեքեր, և Թաղ. Խորհուրդներու ներկայացուցիչներ։ Հանդէսը սկսաւ սաղմոսերգութեամբ և շարականներով, որոց վերջը առաւ ելաւ Ս. Պատրիարք Հայրը և աւետելով Վեհ. Սուլթանին բարձր շնորհը, բարեմաղթութիւններ բրաւ Վեհ. Սուլթանին թանկագին կենացը համար և յարեց. «Օսմանեան Սուլթաններ այս յարկին չեն զլացած իրենց հովանաւորութիւնը և Օգոստ. Սուլթան Համիտ Կայսրը Իր այս Նոր շնորհովը երկու տեսակէտով հայ ազգը երախտապարտ կը կացուցանէ. վասն զի նախ՝ գթած է մեր կարօտեալներուն, մեր անկեալներուն, մեր հիւանդներուն, մեր որբերուն, այնպէս որ ասոնցմէ չի կայ թէ խրախճանքի Հայու սիրտ ուրախութեամբ կը լցնայ։ Երկրորդ այս բարիքը նշան է թէ Վեհ. Սուլթանը Հայ ազգին վրայ անգամ մըն ալ կը տարածէ Իր հայրական խնամքն ու սէրը, և թէ վստահ է Իր հպատակ հայ ազգին զգայուն հաւատարմութեանը վրայ, այնպէս որ նորանոր շնորհներ վայելելու յոյսն ու վստահութիւնը պիտի կրնանք ունենալ։

Մեր հայրերը, շարունակեց Ն. Սրբազնութիւն, մեծամեծ հաստատութիւններ հիմներ են, սակայն չեն մտածած անոնց եկամուտները ապահովել։ Ինչո՞ւ համար։ Տգէտ չէին անոնք և մեզմէ աւելի գութ ունէին. պատճառ սակայն պարզ է. մեր հայրերը իրենց յաջորդները իրենց վրայ կը չափէին, այնպէս որ վստահ էին թէ այս հաստատութեանց մշտական հասոյթները պիտի կազմէին ազգայիններուն գթութիւնը և օգնութիւնը։ Այդ հաստատութիւններուն գանձարանը նկատուած էին ամէն անհատի քսակը. ուրեմն մի՛ կարծէք թէ այլ եւս այս հաստատութեան պէտքը բարձուած է, ո՛չ, շատ աւելի պէտքեր ունի տակաւին Հիւանդանոցը և այդ պէտքերը կրնան լրացնել միայն ժողովրդին անհատական նպաստները։ Ս. Պատրիարք Հայրը շնորհակալութիւն յայտնեց Հոգաբարձութեան անդամներուն, որոնք սիրով փարած են իրենց պաշտօնին և վստահութիւն յայտնեց թէ իրենց խղճամիտ աշխատութեամբ Հաստատութեան մէջ ամէն տեսակ բարեկարգութիւն մտցնելու ջանք չպիտի խնայեն. յետոյ կրկին անգամ բարեմաղթութիւններ բրաւ Վեհ. Սուլթանին կենաց։

Ներկաները ծափահարութիւններով և կեցցէներով մասնակցեցան այս բարեմաղթութեանց։

Յետոյ փոքրիկ որբ մը երախտագիտական Ուղերձ մը կարդաց։

Նոյնպէս Որբանոցի ուսուցիչներէն Միքայէլ էֆ. ի դիմաց բոլոր պատսպարեալներու Ուղերձ մը կարդաց որուն մէջ յայտնեց թէ Հիւանդանոցի ամէն կարգի պատսպարեալները ամէն օր և ամէն ժամ երախտագիտութեամբ պիտի յիշեն Վեհ. Սուլթանին այս շնորհը և օրհնութեամբ պիտի պատմեն Ն. Վեհափառութեան սիրելի անունը։

Յետոյ բեմ ելաւ Հոգաբարձութեան անդամներէն Յակոբ էֆ. Սամուէլեան և Թուրքերէն լեզուաւ բանախօսութիւն մը արտասանելով՝ բացատրեց Վեհ. Սուլթանի հայ ազգին վրայ ունեցած հոգածութիւնը. երախտագիտութիւն մատոյց, շնորհակալութիւն յայտնելով Ս. Պատրիարքին և Ազգ. Վարչութեան ցոյց տուած փութաջանութեանը համար որով ամէն առթիւ կը փութան ազգին պէտքերը Ն. Վեհափառութեան ուշադրութեանը մատուցանել և պարման ու օգնութիւն հայցել։ Շնորհակալութիւն յայտնեց նաև Հաստատութեան նախորդ վարչական Յանձնաժողովին որուն պաշտօնավարութեան օրով եղած է այս դիմումը։ Սամուէլեան Էֆէնտի վերջացուց խօսքը «կեցցէ Վեհափառ Սուլթան» գոչելով որուն ձայնակցեցան բոլոր ունկնդիրները։ Յետոյ ներկաները յոտնկայս ունկնդրեցին կայս. Համիտիէ քայլերգը՝ զոր երգեց Մայր եկեղեցւոյ դպրաց դասը։ Հանդէսը աւարտելէն վերջ ներկաները մեծարուեցան օշարակներով և պաղպաղակներով։

⁂

Ս. Պատրիարք Հայրը հանդէսէն անմիջապէս վերջը, ընկերակցութեամբ Ա. գործակատար Տէր Ներսէսեան Տիգրան էֆէնտիի, կայս. պալատ գնաց, ի դիմաց ազգին շնորհակալութեան ուղերձ մը մատուցանելու յատուկ կայս. դահլիճ։

—Օրթաքէօյի քարոզիչ Տ. Վահրամ եպիսկոպոս Մանկունի տեղւոյն եկեղեցիին անուանակոչութեան առթիւ պատարագիչ ըլլալուն համար, երէկուան հանդէսին ներկայ չէր կրցած գտնուիլ և այս պարագան գրաւորապէս հաղորդած էր Ս. Պատրիարքին։

—Երէկի հանդէսէն վերջը, ի նպաստ Հիւանդանոցին հանգանակութեան ձեռնարկուեցաւ եւ հետեւեալ արդիւնքը գոյացաւ.

Ս. Պատրիարք Հայրը 10 ոսկի բաթմժէս, Տ. Խորէն Սրբ. Աշըգեան 1 օսմ. ոսկի, Տ. Մկրեան Ա. քահանայ 40 ղրշ, Տիկին Զ. Տիրեքեր 5 օսմ. ոսկի, Տիկին Գազազեան 5 օսմ. ոսկի, Տիկին Աղաւնեան 5 օսմ. ոսկի, Պարիկ էֆ. Կիւլպէնկեան 10 ոսկի խաշխ և 10 ոսկի շաքար, Յակոբ էֆ. Սամուէլեան 5 օսմ. ոսկի, Խաչիկ էֆ. Խորասանճեան 5 ոսկի բրինձ, 2 ոսկի սապոն, 1 ոսկի խաշխ, Մանուկ էֆ. Արզումեան 5 ոսկի բրինձ, Միհրան էֆ. Սեթեան 5 ոսկի անգլիական, Գրիգոր էֆ. Եփրեմեան 5 ոսկի բրինձ, Տիգրան էֆ. Մանուկեան 5 ոսկի բրինձ, Գաբրիէլ էֆ. Համբարձումեան 5 ոսկի սապոն, Գրիգոր էֆ. Գարակէօզեան 10 ոսկի փասուլեա, 10 ոսկի սապոն, Տքթ. Դաւիթեան 2 օսմ. ոսկի, Թորոս էֆ. Բարաղամեան 1 օսմ. ոսկի, Լեւոն էֆ. Բանիկեան 1 ոսկի բաթմժէս։

—Տիրացիւքերէն կը գրեն մեզ օգոստոս 1 թուականով. «Քաղաքիս հայ հասարակութիւնը զգալի կորուստ մը ունեցաւ յանձին Տքթ. Պետրոս էֆ. Զաւքձեանի, նախորդ բժիշկ [illegible], որ լաւագոյն հիւանդութեան բռնուած՝ ամիս մը ի վեր անկողնէն կը ծառայէր։ Յուղարկաւորութիւնն ու թաղումը կատարուեցան շատ հանդիսաւոր կերպով, վասն զի հանգուցեալ բժիշկը ընդհանուրին սիրելի եղած էր իր ազնուագործութեամբը ու ամէն բարեկամը։ Մարմինը ամփոփուեցաւ Ս. Կիրակոս եկեղեցիի բակին մէջ։ Տքթ. Զաւքձեան տասը տարիներէ հետէ կը վարէր գաւառական ժողովին ատենապետութեան պաշտօնը։ Բնիկ Պոլսեցի էր, ուր կը թողու այրի մը և երկու որբեր։

«Յաւալի է որ Ամերիկա գաղթելու փափագը Բարերդի մէջ հոս ալ ծագած է. Այլերէն գաղթ կիներն ալ կ'երթան, շատ մը մանկամարդ աղջիկներ ալ՝ ամուսնանալու համար։ Վերջին շարթուան մէջ երեք կարաւաններ դացին ու դեռ գացող կայ։»

—Խարբերդէն եկած նամակներէն կը տեղեկանանք թէ Յովհաննէս էֆէնտի Յարութիւնեան (Թլկատինցին) չէ կրցեր յաջողցնել իր այն նպատակը՝ որով արձակուրդի պարապ ժամերէն օգտուելով կ'ուզէր տեղւոյն երեք դպրոցներուն մէջ միութիւն մը հաստատել և միակ ծրագրով մը վարել զանոնք։

Խարբերդի պէս գաւառի մը հայ հասարակութիւնը չէր սպասեր ասիկա։ Խարբերդ որ Անատոլուի գաւառներուն ամէնէն ընթերցասէրներէն ու դաստիարակութեան կարեւորութիւնը ըմբռնողներէն մէկը նկատուած է միշտ, ինչպէ՞ս չէ կրցեր դպրոցական միութեան գործին օգտակարութիւնը ըմբռնել և Յարութիւնեան էֆէնտիի ձեռնարկին դէմ հաներ է չորս մը անիմաստ առարկութիւններ ու ընդդիմութիւններ։

Մինչեւ մէկ կողմէ բողոքականները իրենց քիթին տակ, աչքերնին ծախքեր կ'ընեն վարժարանական շինութեանց համար, և ամէն օր աւելի կատարելագործուած շէնքեր ու ծրագիրներ կը պատրաստեն, փափաքելի էր որ կոտր մըն ալ տեղւոյն հայ ջոջերը հետաքրքրուէին կրթական գործով, իրենց զաւակներուն օգտին համար անշուշտ։ Գէթ արգելք չըլլային դպրոցական միութեան գործին։

—Տքթ. Շահպազ էֆ. որ երկու ամսէ ի վեր Եւրոպա կը գտնուէր, մայրաքաղաքս վերադարձաւ։

—Բզիէն կը գրեն մեզ թէ Կարնոյ կուսակալ Րէճէփ փաշա վերջերս իր կատարած քննական պտոյտին միջոցին, ինք որ Մուշէր է Բոլի և այցելեր է, ի մէջ այլոց, մեր երկու եկեղեցիներն ու ազգ. դպրոցը։ Կուսակալը՝ խնդրով որ տղայ մը Սանասարեան վարժարանը ընդունիլ տալու համար եղած խնդրանք մը, յանձն առեր է ինք հոգալ այդ տղուն դպրոցական բոլոր ծախքը, իբրեւ գիշերօթիկ։

Զօլաքեան, Ճիւլլէկեան, Սիմոնօֆ, Մամաթեան, Զարդարեան, Թորոսեան և Համեան ընտանիքները ցաւօք սրտի կը ծանուցանեն թէ

ՄԱՆՈՒԿ ԷՖ. ԶՕԼԱՔԵԱՆ
(Դպրապետ Մայր-Եկեղեցւոյ)

յետ երկարատեւ հիւանդութեան երէկ կէս օրին հանգեաւ ի Տէր։

Հանգուցելոյն մարմինը Սամաթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցին փոխադրուած ըլլալով, վաղը առաւօտ ժամը 4 ու կէսին յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի և այս Պալըգլըի գերեզմանատանը տարուելով պիտի ամփոփուի իր ընտանեկան դամբարանին մէջ։

Կ. Պոլիս, 24 Օգոստոս 1898.

Ծանօթ. — Կը խնդրուի ծաղկեփունջ չզրկել. Սիրքէճիէն կառախումբը կը մեկնի 10.46 (Ք. Ե.)

ԿԱՐԴԱԼ Դ. երեսին մէջ Բանկալթիի Սանատորեան և Լեզուարանական վարժարանին ՑԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՏՐԷՅՖԻՒՍԻ ԽՆԴԻՐԸ

Շաբաթ իրիկուան սուրհանդակով առնուած Բարիզի թերթերը ատ տեղեկութիւնները կը հաղորդեն կեղծ նամակին երեւան հանուելուն և գնդապետ Հանրիի ձերբակալման պարագաներուն վրայ։

Պատերազմական պաշտօնատան մէջ կ'ըսուի թէ գնդապետ Հանրիի գործը բնաւ պիտի չփոխէ նախարար Գ. Քավանեաքի համոզումը՝ Տրէյֆիւսի մեղապարտութեան մասին և թէ նախկին գնդապետ Բիքար բնաւ մասնակից չէ կեղծ նամակին երեւան հանուելու գործին մէջ։ Առաջին յայտարարութեան իբրեւ ապացոյց կ'ըսուի թէ խնդրի նիւթ եղող կեղծ նամակը Տրէյֆիւսի դատէն երկու տարի ետքն է։

Գ. Քավանեաք պատերազմական նախարարութիւնը վերստանձնելէն ի վեր մի առ մի կը քննէր Տրէյֆիւսի դատին վերաբերեալ բոլոր թուղթերը, քանի մը ամիսներու աշխատակցութեամբ։ Օգոստ. 15ին ասոնց մէկն, որ ուշ ժամանակ լամպարի լոյսով կ'աշխատէր, դիտեց թէ 1896 Հոկտ. ի. նամակի թուղթին քառակուսի ձեւը բոլորովին չէր համապատասխաներ համանման ուրիշ թուղթերու ձեւին։ Հետեւեալ ցորեկ կարելի չեղաւ այդ տարբերութիւնը ճշդել, բայց գիշերը ուրիշ ազդեր ալ հաստատեցին սոյն տարբերութիւնը։ Իմաց առին Գ. Քավանեաքի որ հրամայեց քննութիւնները շարունակել և գիշեր ցորեկ աշխատելէ յետոյ հաստատեցին թէ կեղծ է այն նամակը որուն մէջ բառած է. «Կարդացի թէ երեսփոխան մը պիտի հարցաքննէ Տրէյֆիւսի խնդրին համար։ Եթէ... (հոս պարբերութեան մէկ մասը անընթեռնլի է) պիտի ըսեմ թէ այդ հրէային հետ բնաւ յարաբերութիւն չունիմ։ Հասկցա՞ր։ Եթէ ձեզի հարցնեն, այսպէս ըսէք, վասն զի ոչ ոք պէտք է գիտնայ թէ ի՛նչ պատահած է անոր հետ.» Գնդապետ Հանրի գիւղ գացած էր և գիտէին թէ Բարիզէն անցնելով ուրիշ տեղ պիտի երթայ։ Երբ դարձաւ գնդապետը Բարիզ հասաւ զօրավար Կոնս զայն տարաւ պատերազմական նախարարին քով, ուր ներկայ էին արդէն զօրավար Պուատէֆռ և Ռոժէ։ Գ. Քավանեաք ըսաւ Հանրիի թէ կը կասկածի նամակին վաւերականութեանը վրայ, բայց չպարզեց թէ ի՛նչ պատճառներով ունեցած է այդ կասկածը։ Գնդապետը պնդեց վաւերականութեանը վրայ և երկար բացատրութիւններ տուաւ իր բռնած հաստատելուն համար։ Գ. Քավենեաք ըսաւ գնդապետին թէ կը սխալի և թէ կարելի չէ՞ որ ձեռքը խաբեբայի մը ձեռք գացած ըլլայ։ Հանրի նորէն պնդեց բայց այս անգամ քիչ մը թոյլ կերպով։ Նախարարը յայտարարեց թէ ոչ միայն նամակը կեղծ է, այլ նոյն իսկ ինք, Հանրի, շինած է զայն։ Գնդապետը բողոքեց ուրացաւ և նորէն հաստատեց թէ նամակը վաւերական է. ապա անհամ բացատրութիւններ տուաւ։ Վերջապէս, վայրկեան մը վարանելէ յետոյ, յայտարարեց թէ նամակին սկիզբը վաւերական է, բայց վերջին պարբերութիւնը ինքը դրած է։ Նախարարը կոչում ըրաւ անոր զինուորական պատուին որ ճշմարտութիւնը խօսի։ Գնդապետը խոստովանեցաւ թէ ամբողջ նամակը ինք շինած է։ Հարցաքննութիւնը երեք քառորդ ժամ տեւեց։ Հանրի ձերբակալուելով Մոն-Վալէրիէն տարուեցաւ, ուր, ինչպէս հեռագիրը ծանոյց, անձնասպան եղաւ ածելիով մը կոկորդը կտրելով։

Քննութիւնը հաստատեց թէ գնդապետը մեղսակից չունի։ Իր օգնականները զարմացած են, որովհետեւ մեծ վստահութիւն ունէին իրենց պետին վրայ։ Կը հարցուի թէ գնդապետ Հանրի ի՛նչ պատճառ ունէր այսպէս ընելու։ Պատերազմական պաշտօնատան դիւանին մէջ վայրկենական յիմարութեան մը կը վերագրեն։ Գնդապետը, որ ծագմամբ և անձնական արժանիքով, իր այդ բարձր պաշտօնին սահմանուած չէր, կ'ըսեն Բարիզի թերթերը, կ'երեւի թէ այդ պատճառաւ մտային խանգարում ունեցած է։ Մինչեւ վերջին վայրկեանը չմոռնալով իր արարքին ծանրութիւնը, ինքզինքը անմեղ կը կարծէ եղեր։ Բայց Հանրիի անձնասպանութիւնը բոլորովին ջրած եղաւ այս լուսաւոր ենթադրութիւնները։

—Գնդապետ Հանրի ծնած էր 1846 յունիս 2ին, համեստ երկրագործի մը որդին էր, 1865էն ի վեր մտած է զինուորական ասպարէզը։ Ֆրանքօ-Գերման պատերազմին առթիւ գերի բռնուեցաւ և Գերմանիա տարուելու միջոցին փախաւ։ Հանրի պետն էր բանակին սպայակոյտի Բ. ճիւղին որ կը քննէ օտար բանակներու կազմակերպութիւնը, և անոնց գործողութեան վայրերու ուսումնասիրութիւնը. կը վարէ զինուորական պատասխանութիւններ օտար երկիրներու մէջ։

—Պերլինէն Լոքալ-Անցայկէրի Բարիզի թղթակիցը կը գրէ թէ [illegible] Զոլա Բարիզ վերադառնալով պիտի պահանջէ իր դատին նորէն տեսնուիլը։ Սակայն Լապօրի և Քլէմանսօյ անոր [illegible] առաջարկած են այդ պահանջումը դատարանին աւելի առաջ ներկայացնելու։

—Լէկլէրէ կը յայտնէ թէ գաղտնի մեծամասնութիւնը ինչպէս նաեւ պատերազմական նախարարը կ'ուզեն որ Տրէյֆիւսի դատը վերաքննուի։

Նոյն թերթը նաեւ կը յայտնէ թէ պատերազմական նախարարը առաջարկեր է Պուատէֆռի և Կոնսի որ իրենց հրաժարականները տան, որովհետեւ անոնք չեն կրցած տեղի ունեցած խարդախութիւնը գտնել։ Հեռագիրը այդէն հաղորդած է թէ Պուատէֆռ իր հրաժարականը ներկայացուցած և ընդունուած է։

—Անցեալ չորեքշաբթի օրուան նախարարներու խորհուրդին և հինգշաբթի օրուան խորհրդակցութեան պահուն, զոր կատարեցին նախարարապետը, պատերազմական ու դատական նախարարները, երկարօրէն զբաղեցան Տրէյֆիւսի վերաքննութեան խնդրով, բայց որոշում մը չտրուեցաւ։

—Զօրավար Բիլլիօ ալ ուզեց հանգստեան կոչուիլ, բայց Բարիզի կառավարիչ զօրավար Զիւրլինտէնի խնդիրքին վրայ ետ կեցաւ։ Զօրավար Բիլլիօ ժամանակին կատարած էր Էսթէրհազիի քննութիւնը։

ՀԱՆՐԻԻ ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ.—Գնդապետ Հանրի երբ Մոն-Վալէրիէնի բանտը տարուեցաւ, բոլոր վրան գտնուածները առին, բացի ածելիէ մը։ Հետեւեալ առտուն պահապանը խուցը բանալով հարցուց գնդապետին թէ նախաճաշ կ'ուզէ՞։ Հանրի շատ մտայուզ էր և չպատասխանեց։ Կէս ժամ յետոյ պահապանը խուցը գնաց և հարցումը կրկնեց, Հանրի նեղանալով պատասխանեց. «Զիս հանգիստ թողէք, երբ որ ուզեմ բերէք։» Կէս օրէն երեք ժամ ետքը սպայակոյտի սպայ մը այցելութիւն տուաւ Հանրիին և ժամու մը չափ հետը տեսակցեցաւ։ Այս սպան բանտէն մեկնելուն ըսաւ պահապանին. «Գնդապետը անհանգիստ մի՛ ընէք. հիմա գրուած է»։ Պահապանը կէս ժամ վերջը նորէն խուցին դուռը բանալու, սոսկալի տեսարան մը պարզուեցաւ աչքին առջեւ. Հանրի անկենդան պառկած էր արեան լճի մը մէջ. կոկորդին վրայ բացուած խորունկ վէրքէ մը դեռ արիւն կը վազէր։ Անմիջապէս բանտին բժիշկը կանչուեցաւ որ քննելով հաստատեց թէ կոկորդին բոլոր երակները կտրուած էին և Հանրի մեռած էր։ Խուցին մէկ կողմը մէկ քանի նամակներ գտնուեցան զօրավար Պուատէֆռի ուղղուած։

ԶՕՐ. ՊՈՒԱՏԷՖՌԻ ՀՐԱԺԱՐԱԿԱՆԸ.— Ֆրանսայի սպայակոյտին պետ զօրավար Լը Մուլթոն տը Պուատէֆռ իր հրաժարականը պատերազմական Նախարարին ղրկեց սա նամակով.

«Պ. Նախարար,

Պատերազմական տեղեկութեան դիւանին անօրէն գնդապետ Հանրիի խոստովանութենէն ցաւօք հասկցայ թէ անոր վրայ ունեցած հաւատքս լիովին բանի մը վրայ հիմնուած չէր։ Եթէ անոր վրայ հաւատքս մեծ չըլլար, իր կողմէ գրուած կեղծ նամակը վաւերական չէի նկատեր. բայց խաբուեցայ։ Մանաւանդ որ մինչեւ իսկ այդ կեղծ նամակը ձեզի հաղորդելու ձեռնարկեցի, այդ մարդուն պահանջմամբ որուն վրայ վերջին աստիճան վստահութիւն ունէի։ Հետեւաբար հրաժարելէ զատ ուրիշ բան մը չեմ կրնար ընել։ Խնդրեմ ընդունեցէք խորին յարգանքներս։» ՊՈՒԱՏԷՖՌ

Պատերազմական Նախարար Գ. Քավանեաք այսպէս պատասխանեց.

«Սիրելի զօրավար,

«Գէշ չըլլար եթէ նախագահէք այն քննութիւններուն որոնք պիտի կատարուին ձեր խաբուելուն պատճառ եղող պարագաները երեւան հանելու համար։ Եթէ երկրորդ նամակ մըն ալ գրելով ձեր հրաժարականին ընդունուիլը պահանջէք, բնականաբար պիտի պարտաւորիմ ընդունելու ձեր պահանջումը։» ՔԱՎԱՆԵԱՔ

Այս նամակներու փոխանակութենէն յետոյ զօրավար Պուատէֆռ այցելութիւն տուաւ պատերազմական Նախարարին և իրեն չկասկածելուն համար շնորհակալութիւն յայտնելով, պնդեց հրաժարականին վրայ զոր Գ. Քավանեաք ընդունեց։

—Գնդապետ Հանրիի մարմինը սեպտեմբեր 1ին դագաղի մէջ դրուեցաւ։ Կոկորդին վէրքը այնչափ խորունկ է որ գլուխը գրեթէ բաժնուած է մարմինէն։ Բժիշկները յայտարարեցին թէ Հանրի իր կեանքին վերջ տալու պահուն անհաման արիութիւն ցոյց տուած է։ Վասն զի ընդհանրապէս անձնասպանները առաջին հարուածէն յետոյ կը զգան և երկրորդ հարուածին չեն համարձակիր, մինչդեռ Հանրի կոկորդին աջ կողմը կտրելէ ետքը ձախ կողմին վրայ աւելի խորունկ վէրք մը բացեր է։ Հագուստները կասկարմիր էին արիւնէն։ Վարտիքին ու բանթալոնին վրայ արիւնները թանձրացած էին։ Սեղանին վրայ գտնուած նամակները կնքուեցան. Կինը իր ամուսնոյն անձնասպանութեան լուրը իմանալուն սոսկալի ճիչ մը արձակեց և զգայազիրկ գետինը ինկաւ։ Կը վախցուի որ խենթ կ'ըլլայ այս անակնկալ հարուածին հետեւանօք ծանրապէս հիւանդանալով։ Յուղարկաւորութեան հանդէսին համար անհամաձայնութիւն ծագեցաւ Հանրիի ընտանիքին և պատերազմական Նախարարութեան միջեւ։ Այս պաշտօնարանը ուզեց իբրեւ ամբաստանեալ նկատել ննջեցեալը և ըստ այնմ բանտէն կատարել յուղարկաւորութիւնը. իսկ ընտանիքը պահանջեց որ մարմինը տուն տարուի, և կրօնական արարողութիւն պիտի չկատարուի։

Գ. ՔԱՎԱՆԵԱՔ — Հանրիի անձնասպանութիւնը անմիջապէս իմաց տրուեցաւ պատերազմական Նախարարին, որ իսկոյն նախարարապետին քով երթալով երկարօրէն խորհրդակցեցաւ։ Իրիկուան կողմ նախարարները գումարուեցան և այս գործին վրայ խորհրդակցութիւն կատարեցին։

ԴԱՏԱԿԱՆ ՔՆՆՈՒԹԻՒՆ. — Հանրի անձնասպան ըլլալուն պէս, դատական մէկ քանի պաշտօնեաներ անոր խուցը երթալով քննութիւն մը կատարեցին, տեղեկագիր մը պատրաստեցին և ներկաներուն ստորագրել տուին։ Ածելին գրաւեցին։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ.—Բարիզի օտար դեսպանատուները որոնք միշտ կը հետապնդէին Տրէյֆիւսի խնդիրն, գոհ մնացին անոր առած նոր երեւոյթին համար։ Յայտնի է թէ Գերմանիոյ և Իտալիոյ դեսպանատուներուն զինուորական կցորդներու պատիւը արատաւորել ուզուած էր։ Այս դեսպանատուներու և ֆրանսական կառավարութեան միջեւ բանակցութիւններ կատարուած էին գերման դեսպանատան զինուորական կցորդ գնդապետ Շուարցքօփէնի վերագրուած այն նամակին համար որուն կեղծ ըլլալը յետոյ հաստատուեցաւ։ Իտալիոյ դեսպանը իմանալով որ Տրէյֆիւսի թուղթերուն մէջ գիր մը կայ զոր գերման զինուորական կցորդը Իտալիոյ զինուորական կցորդին գրած ըլլայ, յայտարարած էր այն ատենի արտաքին գործոց նախարար Գ. Հանոթոյի թէ իր կատարած քննութիւններուն նայելով այդ կարգի գիր մը չկայ և Տրէյֆիւսի թուղթերուն մէջ եղած նամակը կեղծ է։ Դեսպանը ըսած էր նաեւ թէ պատրաստ է իր խօսքերը երդումով հաստատել թէ՛ պաշտօնապէս, այսինքն իբրեւ դեսպան, և թէ անձնապէս պատուոյն վրայ։ Գ. Հանոթօ հաւատալով դեսպանին խօսքերուն յայտնած էր թէ ձեռքէն եկածը պիտի ընէ այդ նամակը դատարանի պաշտօն երեւան չհանելու. բայց այս խոստումին հակառակ այդ նամակը ցոյց տրուած և Տրէյֆիւսի դատապարտութեան ապացոյցներէն մէկը եղած էր։ Իտալական դեսպանը ասոր վրայ բարկանալով ուզած էր հրաժարիլ, սակայն Ումպերթօ թագաւորը հեռագրած էր իրեն որ ժամանակ մը ետ կենայ այդ գաղափարէն։

ՀԱԶԱՐԱՊԵՏ ՊԱՆԻՆԱՐՏԻԻ ՑԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.— Հազարապետ Պանինարտի որ երբեմն Բարիզի Իտալական դեսպանատան զինուորական կցորդի պաշտօնը վարած է, իր կառավարութենէն արտօնութիւն խնդրեց լրագրաց միջոցաւ հրատարակել Տրէյֆիւսի խնդրին առթիւ իրեն և գնդապետ Շուարցքօփէնի միջեւ փոխանակուած նամակները, այնպէս զի թէ՛ իրեն և թէ՛ գերման զինուորական կցորդին համար հրապարակաւ հանուած ստութիւնները վերջ մը գտնեն։

ԶԻՆԸՆԿԵՑՈՒԹԻՒՆԸ.— Պերլինէն կը հեռագրեն թէ կանխահաս կը նկատուի այն լուրը թէ Զարին առաջարկած ընդհանուր զինընկեցութեան դեսպանախորհուրդը Քոբէնհակի մէջ տեղի պիտի ունենայ։

—Բեդերսպուրկի անգլիական դեսպանը ռուս կառավարութեան ծանոյց թէ Անգլիա համակիր է Զարին այն վեհանձն գաղափարին որ յայտնուած է Մուրավիէվ կոմսին շրջաբերականին մէջ։ Դեսպանը նաեւ ըսաւ թէ Անգլիոյ կառավարութեան վերջնական պատասխանը որ յապաղած է Լորտ Սոլզպէրիի բացակայութեան պատճառաւ, անշուշտ պիտի վստահեցնէ Ռուսիոյ թէ Անգլիա անկեղծօրէն պիտի աջակցի իրագործելու Զարին բարձր գաղափարը։

—Պ. Պալֆուր ալ նամակի խօսքերով պատասխանեց Մուրավիէվ կոմսին ծանուցագրին։

—Վիեննայի թերթերը կ'ըսեն թէ վեհապետները և պետական անձնաւորութիւնները բնաւ կասկած մը չունէին թէ Զարը կրնար այս կարգի կարեւոր ձեռնարկ մը ընել։ Ռուսիոյ կայսեր դաշնակիցը՝ Ֆրանսայի հանրապետութեան նախագահն ալ նախապէս չէր գիտեր։ Արդ, այս առաջարկութեան յանկարծակի եղած ըլլալուն համար, քաղաքական անձնաւորութիւնները չեն կրնար գաղափար մը կազմել թէ ընդհանուր զինընկեցութիւնը ի՛նչ ձեւով պիտի ըլլայ։ Բայց Վիեննայի քաղաքական շրջանակներուն մէջ ապահով են թէ ոչ մէկ պետութիւն պիտի դիմադրէ Զարին բաղձանքին, դեսպանախորհուրդ մը ներկայ գտնուելու։ Վիեննայի թերթերը կ'ըսեն թէ դաշինքներու միջեւ բանակցութիւնները սկսելէ յետոյ դեսպանախորհուրդը պիտի գումարուի նոյն իսկ Բեդերսպուրկի մէջ։

—Վիեննայի մէջ կ'ըսեն թէ Կոլուխովսքի կոմսը նախորդ շաբթուան չորեքշաբթի իրիկունը իմացեր է Բեդերսպուրկի աւստրիական դեսպանէն մէկ հեռագրէն և շատ զարմացեր է։ Գերմանիոյ արտաքին գործոց նախարար Պ. Պիւլով, որ նոյն իրիկունը Վիեննայէն անցաւ Պերլին երթալու, բնաւ տեղեկութիւն չունէր։

—Գերմանիոյ կայսրը իմանալուն պէս, Բոյտամ կանչեց նախարարապետը ու արտաքին գործոց նախարարը և խորհրդակցեցաւ։

—Տակաւին և ոչ մէկ կառավարութիւն պաշտօնապէս պատասխանեց Մուրավիէվ կոմսին շրջաբերականին։

—Քարլսպատի ջերմուկները գտնուող բազմաթիւ օտարազգիներու ներկայութեամբ, անցեալ օր, ռուսական քայլերգը նուագուելով, եռանդագին ծափահարուեցաւ և կրկնութիւնը պահանջուեցաւ։

—Պելճիքայի Թագաւորը, հեռագիր մը ուղղելով Զարին, ծանոյց թէ ընդհանուր զինընկեցութեան առաջարկութիւնը դարուս ամէնէն մեծ դէպքը պիտի ըլլայ և թէ դեսպանախորհուրդին գումարման համար ամէնէն յարմար տեղն է Պրիւսէլ։

ՍՊԱՆԻԱ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱ. —Զօրավար Մայլս կրկնեց իր ծանր ամբաստանութիւնները պատերազմական նախարար Գ. Էլճէրի դէմ։ Կ'երեւի թէ զօրավարը կ'ուզէ պարտաւորել նախարարը զինքը զինուորական ատեանի մը առջեւ հանելու, որպէս զի կարենայ ճշմարտութիւնը երեւան հանել։ Զինուորական այս կռիւը քաղաքական կերպարանք մը կ'առնէ և կրնայ ազդել երեսփոխանական յառաջիկայ ընտրութիւններուն վրայ։ Գ. Մաք Քինլի կը պաշտպանէ նախարարը և կ'ըսէ թէ բժշկական ու մատակարարական պաշտօնէութեան դէմ զօրավար Մայլսի վերագրածներուն ամէնքը ճիշդ չեն։ Հանրապետականները զօրավար Մայլսի կուսակից են։

—Մանիլլայէն կը հեռագրեն թէ զօրավար Մէրրիթ, զօրավար Կրին և սպայակոյտը անցեալ երեքշաբթի Ֆրանսա ուղեւորեր են Զայնա շոգենաւով։ Մանիլլայի հրամանատարութիւնը յանձնուեր է զօրավար Օթիսի։

—Մանիլլայի բոլոր շրջակաները կատարեալ անիշխանութեան մէջ են։ Ապստամբները կը հալածեն ու կը կողոպտեն սպանիացիները։ Բնիկները աւարի կուտան գիւղերը, ձիեր ու կառքեր գողնալով։ Հարիւրաւոր զինուած ապստամբներ երեքշաբթի օրը պաշարեցին Մանիլլային [illegible]։ Ակուինալտօ կը մնայ Պաքօոր։ Ակուինալտօ ապստամբապետը իբրեւ պատուիրակ Ուաշինկթըն կը ղրկէ։ Փիլիպպինեաններու Հոնկ-Քոնկի ներկայացուցիչները պատուիրակ մը պիտի ղրկեն Բարիզ։

—Վիզաեաս կղզիներու կառավարիչ զօրավար Րիոս ինքզինքը կուսակալ հռչակեց Փիլիպպեաններուն։ Հրաւիրեց Սպանիացիները իրեն միանալ և իր շուրջը համախմբուիլ Իլօ-Իլոյի մէջ։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՔՈՐԷԱ.—Դիւանագիտական շրջանակներու մէջ կը կարծուի թէ Ռուսիա, Բեքինի իր դեսպանատան գործակատար Պ. Պավլովը իբրեւ դեսպան Սէուլ ղրկելով, նպատակ ունի ազդեցիկ քաղաքականութեան մը հետեւիլ Քորէայի մէջ։ Ռուսիա հիմա հանգիստ է Չինու կողմէ, որովհետեւ ասիկա այժմ մնացած է Անգլիոյ դէմ։ Իրաւ է որ այս կացութիւնը տեւական չէ, սակայն Չին եթէ տեղի տայ բրիտանական պահանջումներուն, այն ատեն Բորթ-Արթուրի ռուսական պատրաստութիւնները օգտակարապէս գործածուելու առիթը պիտի ներկայանայ։

ԲԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿԷՆ կը հեռագրեն թէ կառավարութիւնը ազգու միջոցներ ձեռք առած է սովին առթիւ որ երաշտութեան և հունձքերու գէշութեան պատճառաւ երեւան եկած է Եւրոպական Ռուսիոյ կեդրոնական գաւառներուն մէջ։ Ութ միլիոն րուպլիի արմտիք գնուած է ուտելիքի և սերմի համար բաշխուելու Նիժնի-Նովկորոտի, Խազանի, Ուֆայի, Սամարայի և Սիմպիրսքի նահանգներուն ժողովրդեան։ Շատ տեղերու մէջ գիւղացիք իրենց անասունները չկրնալով սնուցանել, կէս առ կէս գինով կը ծախեն։ Կառավարութիւնը մեծ քանակութեամբ խոտ ղրկեց այդ տեղերը։

ՄՈՍԿՈՒԱՅԷՆ կը հեռագրեն թէ Զարն ու Զարուհին, Յունաստանի արքայական գերդաստանին հետ, անցեալ չորեքշաբթի այցելեցին Թրօիցքօ-Սէրկիէվսքիի պատմական վանքը։ Յետոյ ներկայ գտնուեցան հիմնարկէքին այն անկելանոցին զոր Մոսկուայի քաղաքապետութիւնը կը կառուցանէ՝ Նոյնին Վեհափառութեանց թագադրութեան յիշատակին համար։

ԱՒՍՏՐԻԱՅ ԵՒ ՀՈՒՆԳԱՐԻԱՅ պետական պայմանադրութեան մասին երկու նախարարութիւններու բանակցութիւնները աւարտեցան անցեալ երեքշաբթի։ Հունգարիոյ նախարարները Բէշթա վերադարձան։ Կիսա-պաշտօնական թերթեր ծանուցին թէ նախարարները համաձայնած են պայմանադրութեան ամբողջութեանը վրայ։ Աւստրիոյ Խորհրդարանը մօտերս պիտի գումարի։ Եթէ վիճաբանութիւնները նորէն ընդհատուին, այդ պարագային համար Աւստրիոյ ու Հունգարիոյ կառավարութիւնները միջոցներ ձեռք առած են երկկողմանի պայմանադրութեամբ մը սահմանելու Աւստրիոյ և Հունգարիոյ յարաբերութիւնները որոշ ժամանակի մը համար։ Բէշթի լրագիրները գոհունակութիւն չեն ըներ, բայց Վիեննայինները [illegible] մը կրած են, որովհետեւ կ'ըսեն թէ այդ կերպով Աւստրիոյ շահերը Հունգարիոյ կը զոհուին։

ՍՈՒՏԱՆ.—Ուատ-էլ-Օպէյտի բանակէտէն կը հեռագրեն թէ երեքշաբթի օրը ընդհարում մը տեղի ունեցեր է անգլօ-եգիպտական զօրքերու և Տէրվիշներու միջեւ։ Սպաջիներուն կը հրամայէ հազարապետ Սմիթ Ուորթլի որ Օմտուրմանէն անդին կ'երթայ, Խարթումի մօտ ըլլալիք մեծ ճակատամարտէն յետոյ Տէրվիշներուն նահանջը գծելու։ Անգլօ-եգիպտական զինուորները գերի բռնեցին հինգ Տէրվիշ և արմտիք բեռնուած նաւ մը։ Արշաւախումբին մեծ մասը կը քալէ Սաղալի վրայ, ուր իր բանակետը պիտի հաստատէ Ուատ-էլ-Օպէյտէն ութ մղոն դէպ ի առաջ։

—Մէլիք թնդանօթակիրը Ուատ-էլ-Օպէյտին վերի կողմը, տասը մղոն հեռուն, ընկղմեցաւ։

ՍԵՎԱՍՏԱՊՈԼԷՆ կը հեռագրեն թէ Զարն ու Զարուհին ուրբաթ օրը Սեւաստոպոլ ժամաներ և ընդունուեր են քաղաքային ու զինուորական պաշտօնեաներու կողմէ։

ՎԵՆԵՏԻԿԻ մէջ մեծ պատրաստութիւն կը տեսնեն ընդունելու Գերմանիոյ կայսրն ու կայսրուհին որոնք անկէ պիտի անցնին Հոկտ. իրենց կատարելիք ուղեւորութեան առթիւ։ Կայսեր այցելութիւնը պաշտօնական չըլլալով Վենետիկի մէջ հանդիսաւոր ընդունելութիւն պիտի չըլլայ։ Հռոմէն անձնապահ 25 զինուորներ պիտի ղրկուին, կայսեր բնակելիք պալատին պաշտպանութեանը համար։ Վիլհելմ Բ. պիտի այցելէ Վենետիկի նաւարանը ուր մէկ քանի նաւեր կը շինուին։

—Սանտօ կարդինալը Վենետիկի մէջ Պասլին անունով, բարի գոլուսա պիտի մաղթել Գերմանիոյ կայսեր ու կայսրուհիին, որոնց պիտի մատուցանէ Լէօն ԺԳ.ի կենդանագիրը, իր ձեռագիր ստորագրութեամբ։

Պ. ՔՐԻՍՊԻ կ՚աւարտէ պատրաստութիւնը իր յիշատակներուն որոնք եթէ տպագրուին, տասնմէկ հատոր պիտի կազմեն ստուարական էջերով։ Հաւանօրէն օտար երկրի մէջ տպագրուին ու հրատարակուին։

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՅ ԿԱԹՈԼԻԿՆԵՐՈՒ կուսակցութիւնը նորէն խօսիլ կու տայ իր վրայ։ Անցեալ շաբթու Խորհրդարանի վերաբացման համար կատարուած նախապատրաստական գումարման մը մէջ, Զիչի և Նիկոլաս Էսթերհազիի կոմսերը բուռն յարձակում մը բրին քաղաքային ամուսնութիւնը հաստատող օրէնքներուն դէմ։ Հիմակ ալ բոլոր գաւառներուն մէջ շրջաբերականներ ցրուեցին, բողոքելով նոյն օրէնքներու դէմ իբրև կաթոլիկ խղճի վրայ ճնշում։ Կաթոլիկները կը հրաւիրուին մերժելու բացարձակապէս ապառնալիք չեղած գործողութիւնները, ինչպէս են արձանագրութեան տումարներու մէջ ստորագրել են։ Այդ շրջաբերականներով հրահանգներ կը տրուին մանաւանդ պատուիրելով տղաքները մկրտել քաղաքային արձանագրութենէն առաջ։

ՍԱՄՈԱ կղզիներու (Ովկիանիա) թագաւորը՝ Մալիէթօա-Լաուբէբա, օգս. 22ին մեռեր է ժանտատենդէ։ 1880ին յաջորդած էր իր նախորդին։ Անգլիա, Գերմանիա և Մ. Նահանգները 1889 էն ի վեր թեւարկութիւն հաստատած են այդ կղզիին վրայ։ Մալիէթօա-Լաուբէբայի մահուամբ առժամեայ կառավարութիւն մը կազմուեցաւ Անգլիոյ, Ամերիկայի ու Գերմանիոյ հիւպատոսներէն, նախագահութեամբ դատական գործոց տեսուչին։

ԺԱՆՏԱԽՏ.—Պոմպէյի մէջ օգս. 12էն 18, ժանտախտէ 101 դէպք պատահեցան։

ՆԱՒԱԲԵԿՈՒԹԻՒՆ.— Գերման Թրէնթոս շոգենաւը, որ Ծայրագոյն Արեւելք գտնուող գերման մարտանաւերուն ածուխ կը տանէր, չինական ծովին մէջ փոթորիկի բռնուելով ընկղմեցաւ։

—Մինտանայէն (Փիլիփփինեան) մեկնած սպանիական երեք նաւ փոթորիկի բռնուելով ընկղմեցան։ Շոգենաւերուն մէջ գտնուող ինը հարիւր սպանիացի զինուորներու ամէնքն ալ խղդուեցան։

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.— Մաքսային Խորհուրդին անդամ անուանուեցաւ Հանրային Պարտքի նախորդ Մէքթուպճի Մէհմէտ պէյ։

—Մարաշի նախնական դատարանին ընդհ. դատախազի օգնական անուանուեցաւ Իրաւագիտական վարժարանին շրջանաւարտ Մուսթաֆա Խայրի էֆ.։ Քէօթահիայի նախնական դատարանին ընդհ. դատախազի օգնական անուանուեցաւ Իրաւագիտական վարժարանին շրջանաւարտ Հիւսէյին էֆ.։

—Մէքքէի քննիչ Խորհուրդին անդամ անուանուեցաւ Մէհմէտ Թահիր էֆ.։

—Իւլայի Ա. աստիճան տրուեցաւ նախկին Մեծ-Եպարքոս Սայիտ փաշայի որդւոյն՝ Բ. Դրան օտար թղթակցութեանց դիւանի քարտուղարներէն Ալի Նամըգ պէյի։

—Իւլայի Բ. աստիճան՝ մաքսային Խորհուրդին անդամ Խօճէր պէյի։

—Բ. կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Եանեայի երեւելիներէն Տավիչան էֆ.ի։ Սանիյէի Բ. աստիճան և Դ. կարգի Օսմանիէ՝ Սալօնիկի Պատրիարքարանին գործակատար Պօղոս Ֆէհիմ էֆ.ի։

ԴԱՏԱԿԱՆ նախարարութիւնը, հրահանգ ուղղելով դատական քննիչներուն, ծանուցեց որ զեղծ կամ անհոգ պաշտօնեաներու համար իրենց ղրկած տեղեկագիրներուն մէջ բացորոշապէս և դրական ապացոյցներով պէտք է հաստատեն ամբաստանեալ պաշտօնէին արարքը և զանոնք պաշտօնանկ ընելու կամ տեղերնին ուրիշը դնելու համար տեղեկագիր չի տան, որովհետեւ այս մասին ձեռնհասութիւն մը չունին։

ԹՈՓՀԱՆԷԻ մէջ պատրաստուած լեռնային թնդանօթները այս շաբթու Զաթալճայի մէջ պիտի փորձուին։

ՌԱԶՄԱՓՈՐՁԵՐ.—Աւստրիոյ, Գերմանիոյ ու Ֆրանսայի մէջ կատարելի ռազմափորձերուն ներկայ պիտի գտնուին Վիէննայի, Պերլինի ու Բարիզի օսմ. դեսպանատուներու զինուորական կցորդները։

Պ. ԲՈՆՍԱ, Իտալիոյ դեսպանը որ բացակայ էր, երէկ Կ. Պոլիս դարձաւ ծովու ճամբով և ուղղակի Թարապիա գնաց։

ԼԱՀԷՅԻ օսմ. դեսպան Միսաք էֆ. որ Հոլանտայի Վիլհէլմինա թագուհիին թագաւորութեան հանդէսներուն առթիւ Ամսթէրտամ գացած է, Վեհ. Սուլթանին գահակալութեան տարեդարձին օրը սեղան մը տուաւ, որուն ներկայ գտնուեցան կառավարութեան բարձրաստիճան պաշտօնատարները և դեսպանները։

—Միսաք էֆ. պատիւ ունեցաւ Վիլհէլմինա թագուհիին ներկայանալու։

ԹԵՍԱԼԻՈՅ կացութեան վրայ Աթէնքի օսմ. դեսպանատունէն ղրկուած տեղեկագիրը Մեծ-Եպարքոսին մատուցուեցաւ։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ դեսպան Պառոն փոն Գալիչէ, որ արձակուրդով բացակայ էր, շաբաթ օրը Կ. Պոլիս դարձաւ Արեւելեան ճեպընթացով։ Կայս. պալատին ու Բ. Դրան կողմէ պաշտօնեաներ, Գալիչէ Պառոնուհին, դեսպանատան պաշտօնեաները և աւստրեհունգարական գաղթականութեան երեւելիները Սիրքէճի երթալով բարի գալուստ մաղթեցին դեսպանին։ Պառոն Գալիչէ շոգեմակոյկով Պէյքոզի ամառանոցը գնաց։

ԱՆԳԼԻՈՅ նորընտ. դեսպան Սըր Նիքոլաս Օ'Քոնոր այս օ Մայրաքաղաքս կը ժամանէ ընտանիքով։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԻՂ.—Հրաման տրուեցաւ փութացնելու Ագաւ-լիմանի յածանաւորական շինութիւնները։ Նոյնպէս Աստղը Թեւֆիք մարտանաւին մէջ ելեկտրական մեքենաներ դնել և մարտանաւին նորոգութիւնները փութացնել։ Թէրսանէի մէջ այս օրերս նոր դրամեամբ մէկ քանի մարտանաւերու շինութեանը պիտի ձեռնարկուի։

ԳԱՅՄԱԳԱՄՆԵՐԸ.—Պետական Խորհուրդը որոշեց որ վկայական չունեցող գայմագամները քննուին ու վկայական ստանան։ Ասկէ վերջն ալ Միւլքիէ վարժարանէն շրջանաւարտ չեղողները գայմագամի պաշտօն չվարեն։

ՍԻԱՐԱՊԵՏԻ Դրան հաշուին շաբաթ օրը Գերմանիայէն երկու հազար սնտուկ փամփուշտ բերուեցան և Հունգարիայէն հարիւր ձի։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ իշխանը Քաղաքային Արժանիք պատուանշանի մեծ ժապաւէնը նուիրեց Բերայի ոստիկան-զինուորներու հրամանատար Ֆաիք փաշայի։

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.—Սեւ Լերան իշխանը Տանիլօ պատուանշանի մեծ ժապաւէնը նուիրեց Միւշիր Սաատէտտին փաշայի և Գասըմփաշայի կուսակալ Հաֆըզ Մէհմէտ փաշայի։

Պ. ՊԻՄԷՆ, Սթանտարտի Կ. Պոլսոյ թղթակիցը, անցեալ շաբթու երբ Ղալաթիայէն վաճառատունէ մը կ'ելլէր Լօյտի շոգենաւը երթալու, քսակահատ մը իր թեւ ժամացոյցը ու չղթան։ Պ. Պիմէն քիչ մը վերջը զգալով Վոյվոտա գնաց և իմաց տուաւ։ Ժամացոյցը կ'արժէ 30 ոսկի և չղթան, շարքէն, 6 ոսկի։

ՊԷՕՅԻՒՔՏԷՐԷԻ ՀՐԴԵՀԸ.—Նպաստամատոյց այն յանձնաժողովին դատ, զոր շաբաթ օրը ծանուցինք, տիկիններ և օրիորդներ ալ նպաստ կը հաւաքեն, բայց ոչ դրամ, յանձնաժողովին գործը չխանգարելու համար, այլ ճերմակեղէն, կօշիկ, վերմակ և այլն։ Տիկին Բէնտէլլի ու Վանածօֆա Ղալաթիոյ ու Բերայի վաճառատուները պտտեցան. իսկ օրիորդները Պէյլէրպէյիի, Թարապիոյ ու Ենիքէօյի տուները։ Ամէն կողմ ջերմ ընդունելութիւն կը գտնեն և բաւական նպաստ կը հաւաքեն, որոնք անխտիր կը բաժնուին ամէն ազգէ հրկիզեալներու։ Սայիտ փաշայի Հալիմ իշխանուհին խոշոր ծրարով նպաստ և այլն նուիրեց դատ, 40 ոսկի ալ յանձնեց վերմակ ու անկողին դնելու։ Աւստրիական դեսպանատան պաշտպանեալ Նաւաղները Ջրհաններով կը հանեն հրդեհի վայրը, կրակին մնացորդները մարելու, որոնք դեռ կ'այրին։

ԻԶՄԻՐԻ մաքսատան հրդեհին համար կատարուած քննութենէն հաստատուած է թէ, կ'ըսէ Իգտամ, հրդեհը դիտմամբ ձգուած ըլլալու է, որովհետեւ մաքսատան փակուելէն քանի ժամ ետքը պատահած է։ Քննիչ յանձնաժողովը հաստատած է նաև թէ մաքսատան մեծ պաշտօնեաներն ալ մասնակից են։ Քննութիւնները փութով առաջ կը տարուին։

ՊԷՇԹԻ գիտութեանց համալսարանի ուսուցիչներէն տոքթ. Մարձալիթ մօտերս Կ. Պոլիս պիտի գայ, ուսումնասիրութիւններ կատարելու մատենադարաններուն մէջ, այն երկասիրութեան համար զոր կը պատրաստէ Օսմանցիներու և Հունգարացիներու պատմական յարաբերութիւններուն վրայ։ Կայս. Իրատէ մը արտօնութիւն շնորհեց հունգարացի բրոֆէսօրին կատարելիք ուսումնասիրութիւններուն համար։

ԵՄԷՆԻ նահանգին ոստիկան-զինուորներու գունդը հինգ վաշտ պիտի բաղկանայ։ Ասոնք անդորրութեան պահպանութեան համար պիտի գործածուին։ Սպաները զինուորականներէն պիտի ըլլան։

—Եէմէնի ժողովուրդէն կամաւոր գրուիլ ուզողները, եթէ օրէնքին պահանջումներուն համապատասխան վիճակի մէջ գտնուին, պիտի ընդունուին. ծառայութիւննին մէկ տարի պիտի ըլլայ։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ վերատեսչութիւնը որոշեց պաշտօնաթող պաշտօնեաներու թիւը աւելցնել, Վարդարի եղերքներուն հսկողութեան համար։

ԾՈՎԱԿԱԼ Բոթիկ շաբաթ օրը Իզմիրէն դէպ ի Կրետէ ճամբայ ելաւ Ամիրալ Շաւնէ մարտանաւով։

ՍԱՄՈՍԻ մէջ յունարէն երրորդ թերթ մըն ալ, Բաբէրս, հրատարակուիլ սկսաւ։

ԿՈՒՍԻՆԱՅԻ մէջ (Գոսնա) անցեալ օր պատահած հրդեհին պատճառով երկու լաւին այրեր են։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպան Պ. Քամպոն երէկ Ֆէնէր (Սեւ ծովու բերան) գնաց զբօսական պտոյտի համար և իրիկուան վերադարձաւ։

ԲԱՐԵԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ, կայս. Իրատէի մը համաձայն, յանձնաժողով մը կազմուեցաւ Կ. Պոլսոյ մէջ դաղիական պիտի հիւանդանոց մը հաստատելու և ճարակումը արգիլելու նպատակաւ խիստ միջոցներ ձեռք առնելու համար։

ՀՆՈՒԹԻՒՆ.—Գոնեայի Էրէյլի գաւառակին մէջ հին գերեզմանաքար մը գտնուեցաւ, երկուքուկէս մեթր երկայնութեամբ և երկու մեթր լայնութեամբ ու նոյնչափ խորութեամբ։ Զորս կողմը մեծ ու փոքր արձաններ քանդակուած են։ Քրիստոսի երկրորդ դարուն մէջ Հռոմայեցիներու կողմէ շինուած է։ Կայս. թանգարանը պիտի փոխադրուի։

ԵՆԻՔԷՕՅԻ մէջ թէյի նման հասած բոյս մը, Կ. Պոլիս ղրկուեցաւ տարրալուծելու համար, որովհետեւ թէյէն աւելի զօրաւոր ու անդարար է, կ'ըսուի։

ՀԱՅՏԱՐ-ՓԱՇԱՅԷՆ Գատըգիւղ շինուող քարափին 50 մեթրի չափ տեղը աւարտուեցաւ, սակայն, կ'ըսէ Սէրվէթ, ամէն շինուած չէ և հարաւային ստորին փոթորիկներուն պիտի չկրնայ դիմանալ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ Համիտիէ վարժարանը սեպտ. 1ին պիտի բացուի։ Աշակերտել փափաքողները պարտին ամէն հինգշաբթի ժամ 4էն 6 դիմել նոյն վարժարանը։

ԾՈՎՈՒ ՎՐԱՅ.— Ուրբաթ օրը Եէնի-Գափուէն ձկնորս Միհրան Սասունեան և Գորամանցի Սէրոփիմ մակոյկով Ֆէնէր կ'երթային, առագաստ պարզած, երբ Գումգափուի բացերը մակոյկը շրջեցաւ և երկուքն ալ ծովը ինկան, բայց շուտով ազատուեցան։

—Գումգափուցի ձկնորս Սահակ շաբաթ օրը առագաստ պարզած նաւակով Թոփհանէի աւելէն անցնելու հովին սաստկութենէն նաւակը շրջեցաւ, սակայն Մոմխանէի մակուկավարները հասնելով Սահակը ազատեցին։

ՌՈՒՏՈՍԹՕՅԻ Խաքնոնիւ Զաւուշ թաղին մէջ անցեալ օր Հաճի Ջէհրա անուն թուրք կին մը տանը ջրհորին մէջ մեռած գտնուեցաւ. պարանով պարուած էր։ Քննութենէն հաստատուեցաւ թէ Ահմէտ օղլու Մուսթաֆա իր մէկ ընկերին հետ այդ ոճիրը գործած է։ Երկուքն ալ ձերբակալուեցան։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ Մօրօզինի մարտանաւը որ Կրետէ կը գտնուի, մօտերս Իզմիրի նաւահանգիստը պիտի գայ։

ԽԱՐԲԵՐԴԻ մէջ այսօրերս սաստիկ տաք կ'ընէ։ Ջերմաչափը շուքի մէջ 40 աստիճան ցոյց կու տայ։

ԱՍՈՐԻՆԵՐՈՒ պատրիարքական ընտրութեան համար սեպտ. 6ին Մուսուլի մէջ բոլոր մետրապոլիտները պիտի գումարուին։

ԿԵՂԾ ԴՐԱՄՆԵՐ.—Առջի օրը Գարաքէօյի կամուրջին վրայ Նիքօլի անուն մարդ մը ձերբակալուեցաւ, կեղծ քսան փարանոց մը տալու միջոցին։

—Ոստիկանութիւնը անցեալ օրը Վէլի անուն մրգավաճառ մը ձերբակալեց վրայէն երկու կեղծ Մէճիտիէ գտնուած ըլլալուն համար։ Վէլի ըսաւ թէ Բերայի տուներէն ծախուած խաղողներու փոխարէն առած է։ Ոստիկանութիւնը քննութիւն կը կատարէ։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ ՄԸ.— Սամաթիոյ վաճառականներէն Մէհմէտ Թուսուն էֆ. կէս գիշերին բերել տուած տասը տոպրակ ձիթապտուղը մակոյկ մը դնելով Եաղ Գափանի պահապաններուն յանձնած էր մինչեւ անցեալ ուրբաթ օր պահպանելու, որովհետեւ նոյն օրը Եգիպտոս պիտի ղրկէր։ Վաճառականը նոյն օրը գնաց Եաղ Գափան ապրանքը առնելու, բայց պահապանները ըսին իրեն թէ ձիթապտուղի տոպրակները մակոյկով մէկտեղ գողցուած են։ Պահապանները ոստիկանութեան յանձնուեցան։

ԱՅԱՍՏԵՖԱՆՈՍԻ ԱՐԿԱԾԸ. — Ուրբաթ օրը ցաւալի արկած մը ընդհանուր վիշտ պատճառեց Այաստեֆանոսի մէջ։ Գիւղացի երեք երիտասարդ, հայ մը և Տօքթ. Նումիքսի ու դեղագործ Պ. Թիմօյի տղաքները, ամէնէն մեծ 18 և ամէնէն փոքրը 12 տարեկան, բանջարեղէնի պարտէզի մը մէջ կը զուարճանային երգելով. իրենց որսի հրացաններն ալ պատի մը տակ դրած էին։ Նոյն միջոցին 15 տարեկան օրիորդ մը, Պրիժիթ Տեօտամի, երկաթագործ Տեօտամի աղջիկը, որ այս պարտէզին կից կը բնակէր, երգի ձայները իմանալով գնաց զուարճացողները տեսնելու և պարտէզին պատէն վար նայեցաւ։ Երիտասարդներէն մին կատակի համար հրացանը պարպեց, բայց դժբաղդաբար գնդակը խեղճ աղջկան կուրծքը մխուեցաւ և Պրիժիթ վայրկենապէս մեռաւ։ Երեք երիտասարդները ձերբակալուեցան։

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

Վիէննայի թերթէն, 3 Սեպտ.

ՏՐԷՅՖԻՒՍԻ ԴԱՏԻՆ ՎԵՐԱՔՆՆՈՒԹԻՒՆԸ

Ֆրանսայի մէջ Հանրիի խոստովանութեամբ յառաջ եկած աղմուկը յուզումը անցնելու վրայ է։ Պուատըֆրի հրաժարականէն վերջը մանաւանդ ժողովուրդին աչքը բացուած է և ամէնքն ալ կը սպասեն որ Տրէյֆիւսի դատին վերաքննութեան լուրը պաշտօնապէս յայտարարուի, և այն 1894ին պատահած դատական սխալ մը շտկուի։ Մամուլի մեծագոյն մասն ալ այս իմաստով կը խօսի և կը կարծէ թէ ասով երկրին մէջ վերջապէս նորէն անդորրութիւնը պիտի տիրէ։ Մաթէն կը գրէ. «Տրէյֆիւսի խնդիրը վերջացնելու համար երկու միջոցներ կան. Ջնջել անցեալին մէջ եղած վճիռը, որովհետեւ խնդիրը հիմա նոր կերպարանք մը առած է, կամ թէ վերաքննել այդ վճիռը։ Բաւական ժամանակ առաջ արդէն տիկին Տրէյֆիւս ալ դիմում մը ըրած էր դատական նախարարութեան, իր ամուսնին վրայ ծանրացած վճռին ջնջումը խնդրելով. այդ մասին դեռ վերջնական պատասխան մը չէր տրուած իրեն. Հիմա միջնորդ ելլելով որ ժամանակին Տրէյֆիւսի դատուելուն առթիւ խարդախուած պաշտօնագիրներ գործածուած են, այդ դատավարութիւնը չեղեալ կրնայ նկատուիլ և Սատանայի կղզին աքսորեալը Բարիզ գալով ուրիշ զինուորական դատարանի մը առջեւ կրնայ դատուիլ։ Գալով վերաքննութեան, Տրէյֆիւսի վրայ ծանրացող վճիռը բեկանելով նոյն դատարանին առաջ վերաքննութիւնը հիմայ անհրաժեշտ է, քանի որ Հանրիի խոստովանութենէն ու անձնասպանութենէն վերջ օրէնքի պահանջած տրամաբանութիւնն է ասիկայ։ Հիմա կը տեսնուի որ գնդապետ Հանրի, որուն ցոյց տուած ապացոյցներուն վրայ զինուորական դատարանը Տրէյֆիւսը դատապարտած էր, անվստահելի վկայ մըն էր, և ասիկայ իրաւագիտական նոր երեւոյթ մը ըլլալով Տրէյֆիւսի վրայ ժամանակաւ տեղի ունեցած դատավարութեան մէջ, պէտք է որ վերաքննութիւնը անպատճառ տեղի ունենայ։

Ֆիկառօ կը հաստատէ թէ նախարարական Խորհուրդին մէջ Տրէյֆիւսի վերաքննութիւնը, Պրիսոնի, Քավանեաքի, Սարիէնի միջեւ վիճաբանութեան մը տեղի տուած է և թէ եղած են նախարարներ որոնք հակառակ են վերաքննութեան։ Վերաքննութեան հակառակ եղող նախարարները կ'առարկեն որ Հանրի իր խարդախութիւնը կատարած է Տրէյֆիւսի դատապարտուելէն վերջ. ուրեմն անոր դատապարտութեան վրայ ազդեցութիւն մը չէր կրնար ունեցած ըլլալ։ Պատերազմական նախարար Քավանեաք յայտարարած էր որ հակառակ բոլոր յայտնութիւններուն, իր համոզումը երբեք չէ խախտած Տրէյֆիւսի մեղապարտ ըլլալուն նկատմամբ, որովհետեւ իր կատարած քննութեան ապացոյցները կան։ Մինչդեռ ուրիշ նախարարներ ալ առարկած են թէ 1894ի դատավարութեան միջոցին Հանրի իբրեւ վկայ լսուած է, ուրեմն իր տուած վկայութիւնը եւս կասկածելի պէտք է նկատել իր կատարած խարդախութեանը համար և թէ Տրէյֆիւսի վերաքննութիւնը միակ միջոցն է ամէն կասկած փարատելու և յուզուած միտքերը հանդարտեցնելու համար։ Նախարարներու Խորհուրդը ցրուած է առանց վերջնական որոշման մը հասած ըլլալու։ Կը կարծուի որ Պրիսոնի նախագահութեամբ նորէն պիտի գումարուի այս խնդրով զբաղելու համար։ Մաթէն կը կարծէ որ վերջին նախարարական Խորհուրդին մէջ վերջնական որոշման մը հասած չըլլալուն պատճառը Պուրժուայի բացակայութիւնն եղած է։

Վերջին լուրերու նայելով Քավանեաք դեռ կը պնդէր վերաքննութիւնը տեղի ունենալուն դէմ, առարկելով թէ ինքը դեռ չէ աւարտած իր հետազօտութիւնները։ Ընդհակառակը Պրիսոն այն կարծիքէն է որ առանց ժամանակ կորսնցնելու պէտք է վերաքննութիւնը սկսի։ Ֆիկառօ կը գրէ թէ նոյն իսկ բանակին մէջ այն փափաքը երեւան եկած է որ վերաքննութիւնը պէտք է տեղի ունենայ, և շատ մը սպաներ կ'ըսեն թէ նոյն իսկ բանակին շահերը կը պահանջեն ասիկայ։

Բէրլինէր Թակէպլաթ կը գրէ. «1894ի դատավարութիւնը պէտք է վերաբացուած նկատել։ Այլ եւս վայրկեան մը աւելի չենք կրնար Տրէյֆիւսը Սատանայի կղզին մէջ ձգել։ Այն վայրկեանին ուր իրեն դէմ բողոքողները յանցաւոր ճանչցուած են, իր անմեղութիւնը յայտնուած է։» Կօլուա կ'ըսէ թէ վերաքննութիւնը պէտք է ոչ թէ բանակին դէմ հապա նոյն իսկ բանակին համար։ Քըլէմանսօ Օռօռին մէջ կը գրէ. «Պրիսոն և Քավանեաք կ'ուզեն խնդիրը լուսաւորել։ Մենք այնքան միամտութեամբ մէկէն կը խաբուինք, մենք հակառակ հանրութեան աղաղակներուն թէ գործին մէջ խարդախութիւն կայ, հայրենասիրական ջղջղացող ձայնով մը վաւերագրին ճշմարիտ ըլլալուն վրայ կը պնդէինք, և հիմակ ալ անոնց շինուած ըլլալը կը յայտարարենք. Խորհրդարանն ու երկիրը կը խաբուին, և այնքան հեռու կ'երթանք որ ճշմարտութիւնը հաստատող մարդիկը բանտարկութեան կը դատապարտենք։»

Աւելի նոր լուրեր կը հաստատեն թէ նախարարներու Խորհուրդին մէջ դեռ վերաքննութեան մը մասին համաձայնութիւն մը չէ գոյացած։ Ֆրանսայի կուսակցական մամուլը (աննշան մաս մը) սկսած է ամէն տեսակ միջոցներ ձեռք առնել, Տրէյֆիւսի անխուսափելի դարձող վերաքննութիւնը արգիլելու համար։ Այս թերթերը կ'ըսեն թէ այդ դատին վերաքննութիւնը պատերազմ կը նշանակէ։ Ժիւտէ Բըլի Ժուռնալի մէջ հրատարակած յօդուածով մը կ'ըսէ թէ վերաքննութեան հրամանին հետ պէտք է նաեւ հարկ եղած հրամանները տալ բանակը շարժուն վիճակի մը մէջ դնելու համար։ Բուշը կը գրէ—«Վերաքննութիւնը պատերազմ մը պիտի ըլլայ. Նոյն իսկ եթէ յաջողուի ասով խնդրին վերջ մը տալ։ Սակայն վերաքննութեան դատարանի դռները պէտք է ժողովուրդին բաց ըլլան։ Պէտք է ամէն բանի մասին խօսուի, ազգային ամէն գաղտնիք պէտք է հրապարակուի, ու ասիկայ իրեն հետեւանք պիտի ունենայ պատերազմը։»

Բուշը նաև կը հաղորդէ թէ շատ մը զօրավարներ ինչպէս նաև սպայակոյտը հրաժարական պիտի տան, ու անկից վերջը, ասոնք պիտի պատռեն այն քօղը որուն ետեւը ամէն բան ծածկուած էր։

Մեծ սպայակոյտի հրաժարեալ պետը Պուատըֆր կը յայտարարէ թէ ինքզինքը տկար զգալով չի կրնար ուրիշ պաշտօն մը ստանձնել։

—Այն լուրը թէ Պէլիէօ իր հրաժարականը մատուցած էր, կը հերքուի։

—Հանրիի թաղումը տեղի ունեցած է իր ծննդավայրին մէջ (Բանէր՝ Մառնի նահանգին մէջ)։ Ներկայ գտնուած են միայն իր կինը և տղան։

Բարիզի թերթէն, 2 սեպտ.

ՏՐԷՅՖԻՒՍԻ ԳՈՐԾԸ

Հինգշաբթի առտու սպայակոյտի երկու սպայ Մօն-Վալէրիէն երթալով, պաշտօնապէս հաստատեցին գնդապետ Հանրիի մահը։ Յետոյ բերդին թնդանօթաձիգ զինուորները լիառատ ջուրով լուացին Հանրիի խուցը. մետաղական արդուզարդը բրին և ծածկոցը մինչև կզակը ցոցեցին, որպէս զի սոսկալի վէրքը չերեւայ։ Քիչ մը ետքը տիկին Հանրի, իր փոքր զաւկին ու երկու ազգականներուն հետ մեռեալին սենեակը գնաց։ Խեղճ կինը տարապայման վիշտի մէջ էր։ Կէս օրին մօտ ոստիկանութեան քոմիսէր մը գնաց պաշտօնական գործողութիւնները կատարելու. նոյն միջոցին տիկին Հանրին հրամանատարին քովը տարին պատրուակով մը, որպէս զի այդ տեսարանին ներկայ չգտնուի։ Ապա կինը նորէն վերադարձաւ իր էրկանը մարմինին քով. մինչեւ կէս օր յաջորդին ծնրադիր աղօթեց Հանրիի դիակին քով։

—Մօն-Վալէրիէնի մէջ խիստ հսկողութիւն կը կատարուի. ոչ ոք ներս կը թողուի։ Բնաւ տեղեկութիւն չեն տար անձնասպանութեան պարագաներուն վրայ։

Անձնասպանութեան շարժառիթը յայտնի չէ. իր բարեկամները չափազանց հայրենասիրութեանը կը վերագրեն, որով չէ ուզած իր պաշտօնին վերաբերեալ գաղտնիքները երեւան հանել և եթէ այդ կեղծ թուղթը լրտեսները խաբելու նպատակաւ շինած է պատերազմական պաշտօնարանի օգտին համար։ Գնդապետը չէր կարծեր եղեր որ ըրածը ծանր հետեւանքներ ունենայ։ Այդ պատճառաւ ձերբակալուելու պահուն զարմանք յայտներ և մինչեւ վերջը պնդեր է թէ բան մը ըրած չէ։

ԸՍԹԵՐՀԱԶԻի համար տրուած վերջին որոշումը սա է թէ իբրեւ անպաշտօն սպայ պիտի մնայ, այլ եւս գործօն ծառայութեան պիտի չկանչուի և հանգստեան թոշակ ստանալու իրաւունք պիտի չունենայ։

ՉԻՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.— Լոնտոնի թերթերը իրենց չորեքշաբթի թիւին մէջ կ'ըսեն թէ Ռուսիա կատարեալ գոհացում տուեր է Անգլիոյ՝ վստահեցնելով որ պիտի չդպչի Չինու մէջ անգլիական ազդեցութեան շրջանակին և թէ Բէքինի ռուս դեսպանատան գործակատարին ըրածներուն համամիտ չէ։

—Չինական Ջուրերու անգլիական նաւատորմին ծովակալը հրաման տուեր է անմիջապէս գրաւել չինական նաւերն ու մաքսատուները, եթէ Չին չհամակերպի Անգլիոյ պահանջներուն։

—Ամերիկեան զօրավար Կրին ծանուցեր է Հոնկ-Քոնկի ամերիկեան հիւպատոսին թէ Չինացիներուն թոյլ պիտի չտրուի Մանիլա ցամաք ելլել։

—Չինու կայսրը ծանրապէս հիւանդ է։

ՍՈՒՏԱՆ.— Քիչնէր փաշայի բանակը Օմտուրմանէն 12 քիլոմեթր եւ առաջացեր է անցեալ չորեքշաբթիէն ի վեր, առանց ընդդիմութեան մը հանդիպելու։ Տէրվիշները կը փախչին Քիչնէր փաշայի յառաջապահներէն։ Մեծ ճակատամարտ մը մօտալուտ է։

ՀԵՌԱԳԻՐ

Պ. ՔԱՎԱՆԵԱՔ ՀՐԱԺԱՐԱԾ
ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐԸ ՏԱՐԱԿԱՐԾԻՔ
ՄԵԾ ՅՈՒԶՈՒՄ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ

ՏՐԷՅՖԻՒՍ ՆՈՐԷՆ ՊԻՏԻ ԴԱՏՈՒԻ

ԲԱՐԻԶ, 3 սեպտ.—Պատերազմական նախարար Պ. Քավանեաք հրաժարական տուաւ։ Պատճառն է նախարարներու մեծ մասին և իրեն միջեւ ծագած անհամաձայնութիւնը՝ Տրէյֆիւսը նորէն դատելու խնդրին համար։

—Բարիզի փողոցներուն մէջ թուղթեր փակցուեցան, որոնք կ'ըսեն թէ գնդապետ Բիքառի 1896 յունիս 9ին գրած նամակին կեղծ ըլլալը ստուգուած է և թէ հանրային կարծիքը պէտք է բողոքէ Բիքառի ձերբակալուելուն համար։

—Պ. Քավանեաք, նամակ մը գրելով նախարարապետ Պ. Պրիսոնի, ծանոյց թէ իր և դահլիճին միջեւ անհամաձայնութիւն կայ և թէ ինք համոզուած է Տրէյֆիւսի մեղապարտ ըլլալուն, որով խստիւ պիտի բողոքէ անոր վերստին դատուելուն դէմ։ Պ. Քավանեաք խնդրեց իր հրաժարականը մատուցանել Հանրապետութեան Նախագահին։

—Նախարարներու այս օրուան Խորհուրդին մէջ երկար խորհրդակցութիւններ տեղի ունեցան Տրէյֆիւսի խնդրին վրայ։ Նախարարներու մեծ մասը կը պահանջէ վերստին դատել Տրէյֆիւսը, բայց Պ. Քավանեաք ազդու կերպով ընդդիմացաւ։ Տագնապ մը մօտալուտ է։

—Էլիզէի մէջ Պ. Ֆէլիքս Ֆօրի նախագահութեամբ Նախարարներու Խորհուրդ մը պիտի գումարուի՝ Տրէյֆիւսի խնդրին առթիւ դահլիճին բռնելիք ընթացքը վերջնապէս որոշելու համար։

ԲԱՐԻԶ, 4 սեպտ.—Սակարանի գործողութիւնները տագնապալի հանգամանք մը առին, որովհետեւ Ֆրանսայի ներքին վիճակը խառնակեցաւ վերջին դէպքերուն պատճառաւ։

—Պ. Քավանեաքի հրաժարականը մեծ տպաւորութիւն գործեց ամէն կողմ։ Նախարարները վաղը պիտի գումարուին Պ. Ֆէլիքս Ֆօրի նախագահութեամբ։ Պ. Լէօն Պուրժուա փոխանորդաբար պիտի վարէ պատերազմական նախարարութիւնը։ Կ'ըսուի թէ Բարիզի նախկին կառավարիչ զօրավար Սօսիէ պիտի յաջորդէ Պ. Քավանեաքի։

—Նախարարներէն ՊՊ. Վիժէ ու Վիլլա ալ պիտի հրաժարին։

—Ծերակոյտն ու Երեսփ. Ժողովը պիտի գումարուին։

Զէնըլէյ-Բիւրօ

ՍԹՈՔՀՈԼՄ, 3 սեպտ.—Շուէտ-Նորվեկիոյ թագաւորը շնորհակալութիւն յայտնեց Զարին՝ ընդհ. խաղաղութեան առաջարկին համար և ծանոյց թէ պատուիրակներ պիտի ղրկէ գումարուելիք դեսպանախորհուրդին։

ԲԱՐԻԶ.—Բեղերսպուրկի ֆրանսական դեսպանը Բարիզ դարձաւ։ Յայտնի չէ թէ ետ կանչուած է թէ հրաժարած։

Սպանիա և Ամերիկա

ՄԱՏՐԻՏ.—Հաշտութեան յանձնաժողովին սպանիական պատուիրակ կարգուեցան Պ. Մոնթօրրիոս Բօրէրօ և Վիլլա Ուրութիա (Նախորդ դեսպան Կ. Պոլսոյ)։

—Սպանիոյ նախարարութիւնը ծրագիր մը պատրաստեց հաշտութեան խնդրին համար։ Խորհրդարանին պիտի մատուցուի։

«Պօմ» պահականաւը

ՍԵՎԱՍՏՈՊՈԼ.—Կ. Պոլսոյ ֆրանսական դեսպանատան պահականաւը, Պօմ, հանդիսաւորապէս ընդունուեցաւ Սեվաստոպոլի մէջ. Ներկայ պիտի գտնուի՝ Զարին այցելութեան առթիւ Սեւ ծովու նաւատորմին կողմէ կատարուելիք հանդէսին։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

Տրէյֆիւսի գործը

ԲԱՐԻԶ, 3 սեպտ.— Պ. Ֆէլիքս Ֆօռ այսօր հոս ժամանեց. վաղը պիտի նախագահէ Էլիզէի մէջ գումարուելիք Նախարարներու Խորհուրդին։

—Այսօր երկար խորհրդակցութիւն մը կատարեցին նախարարապետն ու Պ. Քավանեաք։

—Պ. Քավանեաքի յաջորդ կը կարծուին զօրավար Զիւրլինտէն և Պ. Ֆրէյսինէ։

—Տիկին Տրէյֆիւս նորէն գրեց դատական նախարարին, խնդրելով որ իր էրիկը վերստին դատուի։

—Նախարարութիւնը պիտի գումարուի տիկին Տրէյֆիւսի խնդրագրին վրայ վճռելու։ Դահլիճին մէջ ստուար մեծամասնութիւն մը նոյն իսկ միաձայնութիւն կայ Տրէյֆիւսը վերստին դատելու համար։

—Չի կարծուիր որ Քավանեաքի հրաժարելովը նախարարութիւնը ամբողջովին հրաժարի։

—Պ. Քավանեաք պիտի վարէ ազգային-հակահրեական կուսակցութիւնը։

—Փողոցները փակցուած թուղթերուն մէջ կան նաեւ պատճէնները Տրէյֆիւսի նամակներուն ուղղուած՝ պատերազմական նախարարին ու իր փաստաբանին։ Տրէյֆիւս կը բողոքէ և կ'ըսէ թէ անմեղ է և անխոհեմութիւն մը իսկ չէ գործած։ Ժողովուրդը ուշադրութեամբ կը կարդայ այդ թուղթերը և կը վիճաբանի անոնց վրայ։

Զարը Սեվաստոպոլի մէջ

ՍԵՎԱՍՏՈՊՈԼ.—Զարին ի պատիւ տրուած հանդէսները շատ շքեղ են։ Ն. Վեհափառութիւն եռանդագին ողջունուեցաւ։

Վիլհէլմ Բ. ու Ֆօն-Բիւլով

ՊԷՐԼԻՆ.—Գերմանիոյ կայսեր հօտ.ին կատարելիք ուղեւորութեան պիտի ընկերանայ արտաքին գործոց նախարար Պ. Բիւլով։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	25	14
Ամէնէն բարձր գին	»	25	16
Ամէնէն վար գին	»	25	11
Ռումէլիի Երկթ. զոց.	Ֆր.	109	50
Ամէնէն բարձր գին	»	109	62
Ամէնէն վար գին	»	109	25
ԲԱՑՈՒՄ 24 Օգոստոս			
Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ք. Կ.	24	26
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	109	—
Օսմանիյէ		420	—
Ռէժի		289	—
Օսմ. Պանքա		13	—
Քրէտի Ժէնէրալ Օթթմ.		9	13
Երկրագործական Պանքա		7	30
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալէօռ	Ա. Ո.	3	20
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	05
Թրամուէյ բաժնեթ.		745	—
» ժուիսանս		240	—
» պարտաթ.	Ֆր.	500	—
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	311	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	466	—
ՍԹԻԼԱՆՑ			
Քոնսոլիտէ ութ օրուան	Օ. Ո.	2	50
» մէկ ամսուան	»	—	—
Ռում. Երկթ. ութ օրուան	»	—	—
» » մէկ ամսուան	»	—	—
ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ			
20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	16
Անգլիական ոսկի	»	109	38
Բոլ Էմբէրիալ	»	90	10
Քրիմլիգ	»	51	05
Մէճիտիէ արծաթ	»	107	38
Մէթալիք	»	88	30
Ռուպլի Թղթադրամ	Օ. Ո.	8	59

ԲԱՆԷԼԼԷՆԻՒՔ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ կը ծանուցանէ հասարակութեան թէ առաջիկայ երկուշաբթի օրէն սկսեալ իր շոգենաւերը կանոնաւորապէս պիտի երթեւեկեն Կ. Պոլսոյ նաւահանգիստներու, Սամսոնի, Կիրասոնի, Տրապիզոնի միջեւ։ Նոյնպէս, առաջիկայ 14 սեպտեմբերէն (Ն. Տ.) սկսեալ, շաբաթական գիծ մը պիտի հաստատուի Կ. Պոլսոյ նաւահանգիստներուն, Տարտանէլի, Միտիլլիի, Իզմիրի, Խիօսի, Պիրէօսի և Թրիէսթէի միջեւ։ Ընկերութիւնը ճամբորդներ և ապրանքներ կը փոխադրէ իր յատուկ շոգենաւերով, Յունաստանի նաւահանգիստներուն, Եգիպտոսի և Կրետէի համար։

121 2—4

ՕԴՈՒԴԻ ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Կ. Պոլիս, 15 սեպտ. 1889

Պարոնայք Սքօթ և Պօուն,

Ցարմէ հետէ սկսած եմ գործածել ձեր Սքօթի էմիւլսիոնը, միշտ լաւ արդիւնքներ ունեցայ մանաւանդ խուլլային և անարիւնութեան հիւանդութեանց քանի մը դէպքերու մէջ։

Իմ կարծիքս է թէ այս հաճոյ և յաջող պատրաստութիւնը միշտ նախամեծար համարուելու Մօռուի ձկան իւղէն և կը յանձնարարեմ զայն,

ՏՐ. Ա. ԱՆՏՐԷԱՍԵԱՆ
Նախկին բժիշկ Օսմանեան բանակին

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգլ. Ոսկի 1,000.000

ՖԻՆԻՔՍ

Ֆ Ի Ն Ի Ք Ս, հիմնեալ աւելի քան մի դար առաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութիւն մ՚է՝ որոյ բաժնետերք Անգլիոյ ամենահարուստ և համրաւաւոր գլխաւորներ են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։ Դրամագլուխը և պահեստի գումարը կը հասնի 4,000,000 անգլիական ոսկի։

Ֆ Ի Ն Ի Ք Ս ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մէկ գլխաւոր ապացոյցն է 20,000,000 Անգլիական ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասներուն համար։

ESTABLISHED 1782

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

Ֆ Ի Ն Ի Ք Ս ընկերութիւնն կ՚ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծական՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոյս, որ ունիմ լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասները։

Հ. ՍՈՒԱՆ և Ընկ. ընդհ. գործակալք Կ.Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ Ծովու եզերաց, Ղալաթիա, Գանք Օթմանլի վարի քովը Վիթալիս խան, գետնայարկ Թիւ 1

Կ. ՊՈԼՍՈՅ
ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

ԱՐՄՏԻՔ.—Ցորեն.—Վերջացող շաբթուան մէջ հասաւ 8,000 քիլէ կակուղ ցորեն Ռումէլիի զանազան տեղերէն, օխան 40-41 բր ի։ Հաճար.—Վաճառում չի կայ։ Եգիպտացորեն.—Բաւական վաճառում եղաւ հրապարակին վրայ։ Գարի.—200,000 օխա ծախուեցաւ Ռումէլիի տեսակէն, օխան 27—28 բր.ի և 1200 քիլէ Դանուբի տեսակէն օխան 9 3/4—10 դրշ.ի։ Վարսակ.—Վաճառում չի կայ։ Թռչնակեր.—Վաճառում չի կայ։ Սուսամ.—Վաճառում չի կայ։ Լուբիա.—Վաճառում չի կայ. գինները ինկած են։

ԱԼԻՒՐ.—500 պարկ հասաւ Սամսոնի տեսակէն, պարկը 65-75 դրշ.ի, 500 պարկ Պրայլայի տեսակէն, պարկը 83—89 դրշ.ի և 500 պարկ Օտեսայի տեսակէն, պարկը 90-115 դրշ.ի։

ԳԱՂԹԱԲԵՐՔ.—Շաքար.—Թրիէսթէէն հասաւ 4,800 պարկ, 1500 ալ ռուսական։ Ծախուեցան 3,500 պարկ Թրիէսթէի տեսակէն, կենդինարը 84-87 դրշ.ի, 1500 պարկ ռուսականները, 73 դրուշի։ Խահուէ.—1500 պարկ ծախուեցաւ 100 օխան 5.20—6 օսմ. ոսկի։ Բրինձ.—Շաբթուան մէջ հասան 360 պարկ եգիպտական, պարկը 78—80 դրշ.ի 1200 պարկ րանկուն, պարկը 116 դրուշի և 100 պարկ րիզոն; պարկը 44 1/2 ֆրանքի։ Պղպեղ.—50 պարկ ծախուեցաւ օխան 7 3/4-8 դրշ.ի։ Սիպերիական կարագ.—Թականրօքի տեսակին վրայ քիչ մը գործ եղաւ օխան 11 ղուրուշէն։ Մոմ.—500 սնտուկ Ֆուրնիէ հասաւ սնտուկը 47 դրշ.էն և 1,500 սնտուկ Ապօլօն, սնտուկը 44 դրշ.էն։ Բարիւղ.—Թրանսիթի ընթացիկ գործառնութիւններ; սնտուկը 17 դրուշէն. ռուսականին սնտուկը 20 դրշ. ոսկեդրամ կ՚արժէ մեր հրապարակին վրայ։

ԱԼՔՈՀՈԼ.—Շաբթուան մէջ հասան և ծախուեցան 40 տակառ Թերեբենթինաքօ, 35-37 օխան մէկ օսմ. ոսկի. 28 տակառ ռումանական 38 40 օխան մէկ օսմ. ոսկի, 4 տակառ Սիրոյի 40 օխան մէկ օսմ. ոսկի 37 տակառ Ոլատոֆիա 34—35 օխան և 29 Խարքօֆ, 39 օխան մէկ օսմ. ոսկի։

ՀԱՆՔԱԾՈՒԽ.—Անկարեւոր գործառնութիւններ։ Քարտիֆին թօնօն կ՚արժէ 28-30 շիլին, Նիւքասթլինը 24-26 շիլին և Սկովտիականինը 20 1/2-23 շիլին։

ՄԱՆԻՖԱՏՈՒՐԱ.—Բաւական կարեւոր գործեր։

ԱՐՏԱԾՈՒԵԼԻՔ ՆԻՒԹԵՐ.—Թիֆթիք.—1000 հակ ծախուեցաւ, օխան 20-22 դրշ.ի։ Բուրդ.—Գործ չեղաւ, ապրանքի պակսութենէն։ Բամպակ.—Անկարեւոր գործառնութիւններ։ Մետաքս.—Անկարեւոր գործառնութիւններ ապրանքի պակասութենէն։ Կապերս.—Անկարեւոր գործառնութիւններ։ Աֆիոն.—Վաճառում չի կայ։ Դեղին մեղրամոմ.—Վաճառում չի կայ։ Ծեծրի.—Քիչ մը առուծախ եղաւ։ Պայսլրիի տեսակին օխան կ՚արժէ 3 ղուրուշ, Ենկիւրիինը 80-85 բարա, և Զիլէ, Թօգաթ, Զօրումի տեսակներուն օխան 2-2 1/4 ղուրուշի։ Գիլսոր.—Վաճառում չի կայ. հրապարակը հաստատուն է. Մուսուլի սեւին օխան 5 դրշ. կ՚արժէ, ճերմակինը 6 1/2 դրշ։ Մորթ.—Վաճառում չի կայ. օխան 6-14 դրշ. կ՚արժէ։ Ընկոյզ.—Վաճառում չի կայ. օխան 45-50 փր. կ՚արժէ։ Կաղին.—Վաճառում չի կայ։ Պտուղ.—Հրապարակին վրայ գործ չեղաւ։

ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԵՒ ԼԵԶՈՒԱԳԻՏԱԿԱՆ

Գէչէրօբէկ և Ցէրէքէօյ, Բանկալթի

Սոյն վարժարանի նպատակն է վաճառականութիւն և լեզու սորվեցնել աշակերտաց։ Վարժարանս ունի 3 դասընթացք՝ մանկապարտէզ, նախակրթարան եւ ուսումնարան։

ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶԻ մէջ Ֆրէօպէլեան դրութեամբ մանուկներուն կ՚ուսուցուին հայ. և ֆրանսերէն լեզուաց եւ ուսմանց զանազան ճիւղերուն ու բարեկրթութեան տարրերը։

Մանկապարտէզի նշանաբանն է «խաղերով սովրել, սովրելով զբօսնուլ»։

ՆԱԽԱԿՐԹԱՐԱՆԻ մէջ հայ. օսմ. եւ ֆրանսերէն լեզուաց վրայ ամէն օր դաս կը տրուի աշակերտաց։ Պատանեկան յարմար ուսմունք ու գիտութիւն կը մշակեն աշակերտաց միտքը, անոնց սիրտն ու հոգին ազնուութեամբ դաստիարակելով։

Նախակրթարանի նշանաբանն է «զուարթութեամբ աշխատիլ, հաճոյքով ուսանիլ»։

ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆԻ մէջ անգլ. գերմ. իտալ. և յունարէն լեզուաց վրայ ամէն օր դասեր պիտի աւանդուին այնպիսի եղանակաւ որ երբեք չեն շփոթուիր և 3 տարին միայն բաւական կ՚ըլլայ զանոնք ձեռք բերելու։

Ուսումնարանի նշանաբանն է «լրջութեամբ հետեւիլ, կանոնաւորութեամբ ուսումնասիրել»։

Աշակերտք առհասարակ ընտանեկան խնամք կը վայելեն Տիկին Ազաւնի Յ. Բագրատունիի մայրական հոգածութեան ներքեւ։

Իրենց որդին լեզուագէտ ու վաճառական ընելու փափաքող ծնողք կրնան դիմել վարժարան ամէն օր։

117 Հիմնադիր-Տնօրէն
8—8 Յակոբ Բագրատունի

ՖՐԷՆԿԻ ԻՒԼԷԹԸ ՄԷՏՋԻՏԷՍԻՆԻ
ԴԱԹԻԼԷՆ ԹԻՏԱՎԻ ԻՏԷՊԻԼՄԷՔ ԻՉՈՒՆ

Բարիզտէ իւլէթը մէզքիւրէնին թէտավիսինտէ քեսպը իհթիսաս իթմիշ օլան Թապիպը շէհիր Տօգթօր (Մանէր) օթուզ սէնէլիք սայ ու թէճրիպէսի նէթիճէ պուլունան (Կրանիւլ անթիսիփթիք) նամ [illegible]

Մէզքիւր իլաճ սաթըլըր Տէրսաատէթ Պաղչէ Գաբուսընտա Գասապեան Էֆէնտինին էճզախանէսինտէ։

1910 3—12

Իր անարատութեան պատճառաւ

ՇԱԲՕԹՕ

բեբթօնը միակն է որ կը գործածուի Պ. Բասթէօրի, Պերլինի, Վիէննայի և Բրիւքսէլի աշխատանոցներուն և Ֆրանսայի ծովային նախարարութեան կողմէ։

ԱԶԴՈՒՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՐԱԳ ՆԵՐԳՈՐԾՈՒՄ

ՇԱԲՕԹՕՅԻ ԳԻՆԻ
ԲԷԲՍԻՆԵԱՆ ԲԷԲԹՕՆԻ
VIN CHAPOTEAUT

Բեբթօնն, որ իբր ամենալաւ սնունդ ծանօթ է, կովի մսին մարսողութեան արդիւնքն է՝ բէբսինի և կամ նոյն իսկ ստամոքսին միջոցաւ։ Այդ կերպով կը սնուցանեն հիւանդները, նոր ապաքինածները, ինչպէս նաև այն անձերն, որք ունին հիւծումէ առաջ եկած անարիւնութիւն, սնունդներէ նողկանք, տենդ, շաքարախտ, Թոքախտ, Թունչք, ուռեցք, քաղցկեղ, ստամոքսի ու լեարդի հիւանդութիւն՝ տաք երկիրներ բնակելէ յառաջ եկած։

ՇԱԲՕԹՕ, 8, Վիվիէն փողոց, Փարիզ, և բոլոր դեղարանաց մէջ։ A.

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Դօմօ	1497	Կօգօ	1011	Մալմօ	724	Րօզարիօ	1862
Ալէբթօ	3607	Դօնկօ	2906	Կրոտնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սափֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Դօրիօ	895	Հիրօ	775	Մարդէլլօ	3709	Ցիրիօ	1735
Արիօստօ	2377	Տիտօ	4811	Հիտալկօ	1581	Միրատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Բասանօ	1822	Տօրինօ	937	Հինտու	3720	Միլօ	1057	Սպէրօ	1200
Բօրօտինօ	1264	Տուրօ	2583	Հօրատիօ	3600	Մօնդէգէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Բրավօ	1076	Տրաբօ	1713	Հումպէր	596	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Բրիւնօ	841	Տինամօ	504	Իսկօ	2354	Նէրօ	1083	Թօբիօ	3827
Բուֆֆալօ	4431	Էպրօ	2464	Իտալօ	5540	Օթիօ	4100	Թօլէտօ	1470
Դէյրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ճիւնօ	1080	Օնթարիօ	4036	Թօրբինօ	487
Գալիփսօ	4337	Էրատօ	1481	Քլէօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2499
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Քօլինինօ	2307	Բալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գաթօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօմնօ	1700	Բոլօ	510	Վօլօ	1289
Ջիրաքօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Րիալթօ	2229	Վոլթուրնօ	2396
Սիսէրօ	1834	Ֆրանսիսքօ	4582	Լէանտրօ	2272	Րինալտօ	1663	Եէտօ	1850
Դիտօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվորնօ	1643	[illegible]	1613	Զէնօ	1200
Գօլօրատօ	4235	Կիտանօ	1243	Լօրէնզօ	3191	Րօմէօ	1789		

Հինտու շոգենաւը, նաւապետ Բօքս, ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն հոս հասած է։ Իտօ շոգենաւը, նաւապետ Ուսըըն, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հըլ և ամսոյս 31ին պիտի մեկնի ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻՆՏ ԷՆՏ ՐԻՋՕ
Թիւ 17—18, Քիւչիւք Միլէթ խան, Ղալաթիա

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ
ՄԻԱՑԵԱԼ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆռանք	14.500.000
Պահեստի դրամ	„	26.504.000
Տարեկան հասոյթ	„	58.937.000

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ՚ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և ասոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագիններով։ 572

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ
ԳԱՒՌԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ. Պոլիս, Պահչէ—Գաբու, Անանիտիս խան. 20 21 22

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852
Տ.ր Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396
([illegible])

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենաաժատրիկ ցաւած ակռաներն դիւրաւ կը հանեն. [illegible] պայմանաւ։

Նորահնար եղանակաւ, Նուրբ, ճաշակաւոր, և դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականի, [illegible]

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաև թերմ... [illegible]

Բ.Գ. Ամերկ. ատմ. համաձայն ժամերը կիրակի օրերն ալ, ([illegible]) ինչպէս նաև ամէն օր. ([illegible]) հիւանդ կ՚ընդունին Բերայի գործատեղին

Գաւառցիներ կրնան դիմել իւրեանց բնակարանն, Թիւ 1 [illegible]

ՍԻՐՕ ՏԸ ՌԷՖՕՐ ԻՕՏԷ
ԳՐԻՄՕ ԵՒ ԸՆԿ.
SIROP de RAIFORT IODÉ

Բժիշկներու կողմէ յանձնարարուած՝ Սիրօ Անթիսքօռպիւթիքի և Մօռու ձկան իւղին տեղ՝ աւելականութեան, ամէնայն ու տկարակազմութեան մորթի փշտիկներուն դէմ. ինչպէս նաև վիզի գնտիկները հալեցնելու և ախորժակը բանալու համար։

Փարիզ, 8, Վիվիէն փողոց
և բոլոր դեղարանաց մէջ A.

COMP RUSSE
NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

[illegible]

53.6 Միտիլլի, Իզմիր, Քիոս, Աղեքսանդրիա, ժամը 3ին յետ միջօրէի։
26.7 [illegible] 10ին։
27.8 Տարտանէլ, Պիրէոս, Սէլանիկ, Իզմիր ժամը 4ին յետ միջօրէի։
29.10 Ինէպօլու, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն եւ Պաթում առտուն ժամը 11ին։ 562

Պիտի պահէք ձեր գոյնին գեղեցկութիւնն ու թարմութիւնը գործածելով մասնաւոր բրինձի չի

La VELOUTINE

CH.les FAY,
PARIS, 9, Rue de la Paix, 9 PARIS

EMULSION SCOTT
ՍԳՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

Գործարանին նշանը

միակ միջոցն է որով կարելի ըլլայ խմել ձկան իւղն և իփօֆօսֆիթը. խիստ հաճելի է ճաշակելու և մարսողութեան կ՚օգնէ։ Աշխարհի բոլոր բժիշկները ՍԳՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ կը յանձնարարեն բուժելու համար

ՀԻՒԾԱԽՏԸ, ԽՈՅԼԸ (սըրաճա),
ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ԾԻՒՐՈՒՄԸ,
ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱԾԵՒՔՈՒԹԻՒՆԸ,
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԺՈՒԹԻՒՆԸ,
ԹՈՔԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀԱԶԸ,
ՀԱՐԲՈՒԽԸ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ,
և ՄԱՆԿԱՆՑ ՎՐԱՅ ՅԱՐՁԱԿՈՂ
ԲՈԼՈՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ։

Կը ծախուի բոլոր դեղագործներուն և դեղավաճառներուն քով։

Գործակատարք ի Կ. Պոլիս. ՀԱՄՄԸՐ ԵՒ ՀԱՐԼ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
[illegible] ՄԱՐՍԻԷՅԵԱՆ
Ն. ՊԱՔԷԼ ԵՒ ԸՆԿ.
[illegible]

ԺԱՄԱՆՈՒՄ
Սեպտ. 5 Անտալիէ Անատոլուի եզերքէն։

ՄԵԿՆՈՒՄ
Սեպտ. 6 Անտալէ Մարսիլիա ուղղակի։
Բարիզ-Լիոն Մարսիլիոյ երկաթուղւոյ ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով,
Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղղակի և արագ [illegible] ուղեւորութեան և այլ [illegible] համար

Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ԸՐԳՈՒԼ
575 Թոփհանէ, քարափին վրայ

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ԽՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (20)

ԷՄԻԼ ՌԻՇՊՈՒՐ

ԱՐՈՒԱՐՁԱՆԻՆ ՏՂԱՆ

Ա.

ԵՐԿՈՒ ՄԱՐՔԻԶՈՒՀԻՆԵՐԸ

Զպիտի ծածկեմ ձեզմէ թէ, Տիկին Տը Բրէօլ մարքիզուհիին կատարեալ վստահութիւնը գրաւած ըլլալով, պարտք սեպեցի անհամար դիտողութիւններ ընել որդւոյն՝ եւ կեցնելու համար այդ դիտաւորութենէն, որ հակառակ կուգայ ինչ ինչ յայտնութեանց, որոց գաղտնիքը Տիկին մարքիզուհին յայտնած էր ինծ. բայց անդրդուելի կամքի մը բաղխեցայ։ Մարքիզին սէրը մեծ է ձեր վրայ, օրիո՛րդ. հասկցայ որ աշխարհի ամէնէն գեղեցիկ խորհրդածութիւններն ուժ չունին անոր դէմ. Պ. մարքիզը զօրեղ ապացոյցներով համոզեց զիս թէ իւր երջանկութիւնն այս միութենէն կախում ունէր. հետեւապէս ես ալ ընդունեցի գալու իւր կողմէ ձեզ գտնելու պաշտօնը, որպէս զի ձեր հաւանութիւնն ստանամ։

Լէոնթինի աչերն արտասուքով թրջեր էին։

—Շնորհակալ եմ Պ. մարքիզին, ըսաւ դողդոջուն ձայնով մը, բայց ես երբեք յանձն չեմ առներ անոր կինն ըլլալ հակառակ մօրը կամքին։

—Իրաւունք ունիք. ես չըսի ձեզ տակաւին... թէ տիկին մարքիզուհին տուած է հաւանութիւնը։

—Ա՛, ըրաւ աղջիկը ապշելով։

—Դժուարութեամբ տուաւ արդարեւ, բայց մարքիզն ա՛յնչափ աղաչեց, պաղատեցաւ, որ մարքիզուհին չկրցաւ դիմանալ. վասն զի կը պաշտէ իւր որդին, և վերջապէս հաճութիւն տուաւ քանի մը պայմաններով։

—Ի՞նչ են այդ պայմանները, պարո՛ն։

—Տիկին մարքիզուհին չուզեր վիրաւորել, ոչ ալ գժգոհեցնել իւր ազգատոհմին որ և է մէկ անդամը։ Ազնուականութիւնն իւր նախապաշարմունքն ունի, և մարքիզուհին զանոնք տակաւին հաշուի կ՚առնու և կը յարգէ ուրիշներուն քով։ Այս պատճառաւ կը խնդրէ որ քաղաքային ամուսնութիւնն առանց ձայնի, առանց աղմուկի կատարուի միայն չորս վկաներու ներկայութեամբ։ Զուգեր պաշտօնապէս ծանուցանել իւր ազգականներուն ու բարեկամներուն՝ մինչեւ որ կատարուած իրողութիւն ըլլայ և զանոնք պատրաստէ այս մեծ անակնկալին։

—Եւ կրօնական արարողութիւնը, պարո՛ն։

—Օ՛, երկար խօսեցանք անոր վրայ.... Այդ մասին ալ պէտք եղածը որոշուեցաւ։ Բայց անմիջապէս չպիտի կատարուի, որովհետեւ Տիկին մարքիզուհին կը փափաքի որ մեծ հանդէսով կատարուի։ Այն օրը դուք պիտի ներկայացուիք ազգատոհմին գումարեալ բոլոր անդամներուն։

Լէոնթին գլուխը կախած կը մտածէր։

Պ. Պլէաօ սրտատանջութեամբ տատանեցաւ նստած աթոռին վրայ։

—Է՛, բան մ՚ունի՞ք ըսելիք, հարցուց։

Աղջիկը վեր առաւ գլուխը։

—Պիտի տեսնե՞մ Տիկին Տը Բրէօլ մարքիզուհին։

—Անշուշտ։

—Ե՞րբ պիտի ներկայացուիմ իրեն։

—Ամուսնութեան կատարուելէն անմիջապէս ետքը։

—Ինչո՞ւ ետքը և ո՛չ առաջ։

Պ. Պլէաօ պահ մը վարանեցաւ։

—Մեծ տիկնոջ մը գաղափար, ըսաւ։ Նա ձեզ կը ճանչէ իւր որդւոյն ձեր վրայ ըրած մեծ գովեստներէն։ «Այդպիսի աղջիկ մը կատարելապէս «արժանի կը գտնեմ քեզի, ըսաւ մարքիզին, այնչափ կը բաւէ ինծ առայժմ. երբ քու կինդ ըլլայ, թեւերուս մէջ կ՚ընդունիմ։»

Տիկին մարքիզուհին հարաւի կողմն ունեցած հողերէն մին պիտի երթայ, դուք ալ Պ. մարքիզին հետ հոն պիտի երթաք իւր քով։

Այս ամէնը կատարելապէս չէին գոհացներ աղջիկը, բայց կ՚զգար թէ իրաւունք չունէր չափազանց պահանջոտ ըլլալու։ Տիկին Տը Բրէօլի հաւանութիւնը մեծ բան չէ՞ր։ Միւս կողմէ՝ ոչ ևս կը խորհրդածէր։ Թէեւ մեծութեան ու հարստութեան փայլերէն շլացած չէր, բայց կը սիրէր մարքիզն և իւր սիրտը երջանկութեան գաղափարով կը ձուլուէր։

—Ինչպէս որ կ՚ուզէ Պ. Տը Բրէօլ մարքիզն, այնպէս կ՚ըլլամ, ըսաւ կէս մարած ձայնով մը....

Ուրախութեան փայլակ մը ցոլաց մարքիզին գործակատարին աչերէն։

—Պ. Տը Բրէօլ ինծ յանձնեց ամէն բան պատրաստել՝ ձեր ամուսնութիւնը շուտով կատարուելու համար, ըսաւ. ուստի առանց ժամանակ կորսնցնելու պիտի ընեմ պէտք եղածը։ Օրինական հրատարակութիւններ կան ըլլալիք և որոց համար այլ և այլ թուղթերու պէտք ունիմ։ Ձեր ծննդեան վկայագրին օրինակն ունի՞ք։

—Այո՛, պարո՛ն։

—Ինծի պիտի տաք. նմանապէս ձեր հօր և մօր մահուան վկայագիրը։

—Զանոնք չունիմ....

—Հոգ չէ, ես գտնել կուտամ, դուք անհանգիստ մի՛ ըլլաք։ Մինչեւ տասն-հինգ օր ամէն ձեւակերպութիւնները կատարուած կ՚ըլլան։

Քիչ մնաց կը մոռնայի... սա ալ ինծ յանձնուած է ձեզի տալու համար. երեք հազար ֆրանքնոց տոմսակ. Տիկին մարքիզուհիին առաջին ընծան է, որպէս զի ձեր շրջազգեստը, [illegible] և ուրիշ ամենակարեւոր պէտքերը գնէք։

—Պ. մարքիզը գիտէ, ըսաւ Լէոնթին, թէ ես և քոյրս Անժէլ ի նօտարի մը քով հաշուոյ դրուած քանի հազար ֆրանք ունինք, որուն կէսը կրնամ գործածել։

—Այդ չէի գիտեր, ըսաւ մաքէն Պլէաօ։

—Պ. մարքիզը չուզեր ընաւ որ դուք այն ստակին ձեռք դպչիք։ Կ՚աղաչէ ձեզ նաեւ որ ձեր ամուսնութիւնը ընաւ մէկու մը չիմացնէք։ Տիկին մարքիզուհին մեծապէս կը վշտանայ, և որդին ալ չուզեր ընաւ անոր կամքին հակառակ վարուիլ։

Աղջիկը կրնար պատասխանել թէ ամուսնութեան մը հրատարակումը զայն ամէնուն իմացնելու համար է, բայց չկրցաւ միտքը բերել զայս։

Պ. Պլէաօ ոտքի վրայ ելաւ մեկնելու համար։ Լէոնթին իւր ծննդեան վկայագիրն անոր տուաւ։

—Ես շաբթու մէջ նորէն կուգամ, ըրածներս ձեզի իմացնելու։ Հաւանական է սակայն որ այսօր կամ վաղը տեսնէք Պ. մարքիզը։

Եւ դուրս ելաւ զմայլած իւր յաջողութեան վրայ, և ճարպիկութեանը վրայ ալ ուրախացած։

—Լմնցաւ ահա, ըսաւ ինքիրեն երբ փողոցն ելաւ. օ՜ն, լաւ քաղաք է Փարիզ. դիւրաւ պիտի հարստանամ։

(Շարունակելի)